

Door Weer en Wind

Charter voor
biodiversiteit

Verrassende
zomerwerkdag

Zwaluwen
in nesten

In de branding

xx
Philippe Deprez
's-Gravenhof 7
8000 Brugge

Verantwoordelijke uitgever: Koen Maessens - Herkudstruutstraat 50 - 806000

sercu **de kantoorshop**

voor bedrijf en privé

fax • kopie • print • computers
 netwerken • internet • IT-service
 tijdsregistratie • telefonie • meubilair
 kasregisters • digitaal dicteren
 toners & cartridges
 papierwaren • schoolartikelen
 eigen hersteldienst

VRIJE INGANG

www.sercu.be

BRUGSESTEENWEG 380
 8800 ROESELARE

sercu **www.sercu.be**

fax • kopie • print
 netwerken • computers
 IT-service
 tijdsregistratie
 telefonie • meubilair • kasregisters
 papierwaren • digitaal dicteren
 toners & cartridges
 eigen hersteldienst

tempus
 tijdsregistratie
 software

bvba **Demees**
 verzekeringen

Wilgenstraat 128
8800 ROESELARE
 tel./fax 051 20 27 78
 CDV inschrijvingsnr. 16740

Wij plaatsen alle verzekeringen
 bij alle eersterangsmaatschappijen

Jan Demees
 Wilgenstraat 128
 8800 Roeselare
 tel./fax 051 20 27 78

Stefaan Demees
 Eugeen Van Oyestraat 12
 8800 Rumbeke
 tel. 051 54 65 81

Sodiro VZW

Erkend sociaal werkgeverssecretariaat

e-mail: sodiro@sodiro.be website: www.sodiro.be

<p>HOOFDZETEL (RING)</p> <p>Ovenstraat 37 8800 Roeselare Tel. 051 26 90 80 Fax 051 26 90 65</p>	<p>CENTRUMVESTIGING</p> <p>Noordstraat 47 8800 Roeselare Tel. 051 26 90 50 Fax 051 26 90 55</p>
---	---

't Wikkelt!

Juist, ook hier weer zit je met Door Weer en Wind in je handen. Verschillende leden-lezers legden het eerste nummer achteloos opzij, om het later eens door te nemen, overtuigd dat het om Natuurblad ging. Dit hoorden we ondermeer bij de vele aangename reacties op het eerste nummer-met-vers-verenpak. Maar, en dit vergeef ik me niet gauw, de meest kleurrijke pluim gaat naar Johan D'haenen, die tekende voor de frisse, kleurrijke lay-out. We hadden dit, in volle euforie, bij het vorig nummer botweg vergeten te vermelden. Dus ere wie ere toekomt!

Wanneer jullie dit lezen, hebben we onze lente-klassieker, de Argonnereis, net achter de rug en wordt er nu volop naar onze stem gehengeld. Een naar gevoel van tegelijk speelbal en toeschouwer te zijn. Missen we in de ronkende beloften niet te vaak meer langetermijnsvisie over levenskwaliteit en zorg voor de planeet? Het gaat om meer dan een vrijblijvende bolletjeskermis...

Dan doet het deugd dat gemeenten als Hooglede concreet met Natuurpunt instappen in een duurzaam verhaal, ook wanneer het ons, op een eerste gezicht, niet rechtstreeks aanbelangt. Met Natuur-

punt zijn we de boer opgegaan om onze gemeenten warm te maken echt werk te maken om de galopperende aftakeling van de soortenrijkdom te stoppen. Bijzonder veel dieren, planten en andere organismen op aarde krijgen rake klappen en zijn in hun voortbestaan bedreigd of staan op het punt te verdwijnen. Dit kunnen we pas wereldwijd ombuigen als we ook plaatselijk beginnen.

De ondertekening van een charter voor biodiversiteit houdt heel wat concrete stappen in en is een van de deugddoende lentekriebels die we op 26 april met de geslaagde Dag van de Aarde voelden. Ieder die er tussen Ter Kerst en de Huwysbosen bij was, heeft het geweten.

Durven zelf in de bres springen zijn we gewoon geworden, en dat is stilaan ook in de regio te merken. Toch zijn er ook weer nu donderwolven. Een van onze groene vingers, de oude spoorwegberm of strooi-routje, toont kale botten of werd doorgesnoeid, afgetakeld door inhalige bewoners. In Oostrozebeke is men zeer bezorgd om de ontwikkelingen rond een natuurlijke kleigroeve. Verder, in de Argonne nog wel, ligt het prachtig vijvergebied van Belval er nu als immense maïsakker bij. Onbegrijp-

pelijk voor een gebied van internationaal natuurbelang.

Eldets in dit nummer verneem je dat we daar ook iets in beweging kunnen zetten. Op 28 juni grijpen we de kans met beide handen aan om ter gelegenheid van de opening van het nieuwe rioolwaterzuiveringsstation (Aquafin) in Ledegem, achter en voor de toeg te springen. De centen die op die manier in het laatje komen, gaan integraal naar noodfinanciering van bedreigde gebieden met hoge natuurwaarden. Wanneer je als vrijwilliger een duit in het zakje wil doen, kan dat door in de namiddag bij te springen in de tent in Ledegem. Graag hiervoor een seintje.

Anders zin in een gluurpartij bij de bureu? Het kan op 14 juni. Kan je meewerken aan enkele (gier)zwaluwtellingen of gezond afkicken op 8 augustus in het reservaat? Welkom.

Kortom, gewoon genieten van een deugddoende zomervakantie en waarom niet, samen nakaarten op de BBQ met Natuurpunt De Buizerd? Stip alvast de laatste zondag van augustus aan. Zeker weten, we zien er naar uit!

Piet

U telt ook mee!

De gierzwaluwwerkgroep is op zoek naar tellers! Op donderdag 25 juni 2009 om 19u30 verzamelen we aan Roularta in de Meiboomlaan te Roeselare.

Het is de bedoeling om met zoveel mogelijk personen op éénzelfde tijdstip in een zo groot mogelijk gebied de aanwezige gierzwaluwen te tellen. We vragen aan iedere teller om vanaf 20u op vooraf afgesproken plaatsen gedurende 10 minuten een schatting te maken van het aantal gierzwaluwen dat men waarneemt.

Na de telling trakteert NatuurMandelstreek iedere teller op een natje en een droogje. En dat mag gerust langer dan 10 minuten duren...

Graag op voorhand uw deelname melden aan Koen Maes.

Inhoud

't Wikkelt.....	pag. 3	Waarnemingen: Reservaat met lentekriebels.....	pag. 15
U telt ook mee.....	pag. 3	Waarnemingen.....	pag. 15
Aankondigingen: De Blankaart viert feest.....	pag. 4	Verrassende ontdekkingen in kasteelvijver.....	pag. 16
Zin in een actieve dorpeldag?.....	pag. 4	Voorbije activiteiten: Dag van de Aarde.....	pag. 18
Natuur in nood: In de branding.....	pag. 5	Charter voor biodiversiteit.....	pag. 18
Werkgroepen: Zwaluwen in nesten.....	pag. 6	Daguitstap Cap Blanc-Nez.....	pag. 19
Padden in 2009: Veel pech op de weg.....	pag. 7	Daguitstap Ronse Bois Joly.....	pag. 19
Natuurstudie: Bij Demezen te gast.....	pag. 8	Vorbije activiteiten van de JNM.....	pag. 20
Uit de oude doos.....	pag. 9	Vogeltocht Veerse Meer.....	pag. 21
Natuurbeleid: Dag van de Aarde.....	pag. 10	Vlaamse Ardennendag.....	pag. 22
Hou de Aarde koel en je huis warm.....	pag. 11	Personalia.....	pag. 22
Close-up: Zevenblad - Aegopodium podagraria.....	pag. 11	Colofon.....	pag. 22
Activiteitenkalenders Mandelstreek, De Buizerd, VELT.....	pag. 12		

De Blankaart viert feest op zondag 23 augustus!

Dit jaar beheert Natuurpunt het natuurgebied De Blankaart 50 jaar! Op De Blankaart startte men eind de jaren '50 al met natuurbeleving en natuurexploratie. Als één van de eerste plaatsen in Vlaanderen kon je met een gids op stap in het natuurgebied of aan natuurweekends deelnemen. Zo maakten heel veel mensen – tot op vandaag – kennis met dit prachtige natuurgebied. Ook beheerwerken stonden op het programma. Veel BJN'ers en JNM'ers hebben in het Blankaartelijk geploeterd en De Blankaart helpen kneden tot wat ze nu is. Dankzij de inzet van de vrijwilligers en de professionele medewerkers schittert deze parel in de IJzervallei.

Op 50 jaar tijd groeide het natuurgebied van 70 ha uit tot een linke brok natuur van 300 ha. Deze zomer gaat ook het natuurinrichtingsproject van start en zullen heel veel ontoegankelijke hoekjes voor de natuur worden ingericht. Na de realisatie van de werken wordt in functie van moerasherstel het waterpeil verhoogd en komt o.a. de roerdomp hier weer tot broeden.

Op 23 augustus krijgt iedereen de mogelijkheid om enkele verborgen plekje van De Blankaart éénmalig te bezoeken. Een

unieke kans! Via verschillende wandellussen en bootoversteken met de Ruisterboot verken je het natuurgebied, onze vrijwilligers geven je onderweg graag een woordje uitleg. Starten kan vanaf 13u.

's Namiddags is de peter van Natuurpunt, Pol Goossen, ook van de partij.

I.s.m. "Stad Onder Stroom" is er 's namiddags een driedelig optreden voorzien:

'Grote Prijs Het Kapersnest: Noëlla Elpers & Peter Holvoet-Hanssen'

- 14u: (de beste) DIERENVERHALEN van Het Kapersnest-Voor kinderen van 8 tot 10 jaar.

- 16u: 'DOLORES!' Noëlla Elpers (winnaar van de Bockenleeuw 2008)

Voor +12-jarigen.

- 19u: 'Avontuurlijke reis doorheen de poëzie' (van Halewyn tot Snoek), in de voetsporen van de troubadours

Voor +17-jarigen

Doorlopend kan je even een bezoek brengen aan de tentoonstelling in het Vlaams Bezoekerscentrum De Otter, oude foto's van De Blankaart bekijken en een fotozoektocht doorheen het gebied doen. Kinderen kunnen op zoek gaan naar zoetwaterbeestjes, zich laten schminken, ... Bij een natje en een droogje kan je nadien aan de bar gezellig nagenieten van deze parel van de IJzervallei!

Wil je meer info? Neem dan contact op met Natuurpunt op De Blankaart, tel. 051/54 52 44 (kantooruren) of deblankaart@natuurpunt.be.

De organisatie van deze dag is in handen van Natuurpunt IJzervallei i.s.m. het Vlaams Bezoekerscentrum De Otter, het Agentschap voor Natuur en Bos, de Vlaamse Landmaatschappij en "Stad Onder Stroom".

Zin in een actieve dorpeldag in het zomerputje?

Moerassen zijn er om te koesteren, zo schaars zijn ze ondertussen in onze regio geworden. Het is hier ooit anders geweest, eens een te vermijden natte natuurweide wegens de vaak moeilijk toegankelijke zones. Met de schaarse weten we ondertussen beter. Daarom proberen we als goede beheerders met ons moerasreservaatje de Kleiputten om te springen.

De voortschrijdende successie van vochtminnende wilgen in de ondiepe waterpartijen houdt zicht weg van het water, waardoor de typische moerasplanten en onderwaterfauna hiervan te lijden hebben. Het is aan ons om dit proces onder controle te houden en het open rietmoeras karakter te behouden.

Hieraan kunnen jullie meehelpen op de jaarlijkse zomerwerkdag in de Kleiputten te Rumbke. Het reservaat is dan in zomerrust, het broedseizoen grotendeels afgelopen en de vegetatie weelderig. We gooien vanaf 9u de poorten open voor al wie dit natuurlijke stukje een handje wil helpen. Dit betekent, naast het maaien van riet en ruigte langs het pad en ondiepe watergangen, vooral het vele materiaal naar stapelwallen en houtrijten afvoeren. Nestkasten voor holenbroeders moeten ook nagezien worden en op bepaalde plaatsen kappen we waar nodig om de doorgangen vrij te houden.

Je bent welkom of je nu met of zonder werktuigen kunt ompringen. We zorgen voor een smakelijke middagpauze, inclusief de nodige natjes. Wie bovendien na sluitingstijd, rond 16u, hier nog een zeer gezellig onderonsje aan wil vast breien: kijk nu maar al vast uit tussen 16 en 18 u naar een aangename verrassing die we jullie voor deze 15e zomerwerkdag met plezier zullen aanbieden.

Praktisch: zaterdag vanaf 9 u aan de parking van het reservaat. Licht werkklédig, schoeisel dat nat mag worden of laarzen. Alle werkmateriaal, ook handschoenen zijn ter plaatse.

Wil een seintje geven als je erbij kan zijn, ook voor overdag, o.a. om onze 'voorraden' enigszins te kunnen inschatten...

Dit kan naar natuur.mandelstreek@gmail.com of natuur.mandelstreek@scarlet.be. Bellen mag ook naar 051/225852.

Zie bij de putten in het zomerputje!

Tekst: Piet

In de branding

Hoe we driemaal grenzen kunnen verleggen

Het Strooiroutje of de oude spoorwegberm Roeselare-Ieper

Ooit in 1997 gingen we de straat op om één van de weinige lange groene vingers vanuit het centrum de betondans te laten ontspringen. Die plannen voor een 'snelle' autoverbinding naar Ieper zijn dan maar voorlopig in de onderste lade geparkeerd. Met de aangrenzende gemeenten en de provincie konden we ons weer buigen over het herstel van deze groene as als trage weg. Dit gaf ook perspectieven om historische bosrelicten en nieuwe bospercelen (o.a. de Vierkaven) natuurvriendelijk met elkaar te verbinden. Recreant en natuur zijn hiermee samen gebaat.

Dat het gebied heel wat in petto had, kunnen we ondermeer lezen in een publicatie van de hand van Jacques Vanderhaeghe: **DE ROESELAARSE OUDE SPOORWEGBERM** uitgegeven in 2001 door Natuurpunt Mandelstreek.

Maar als zo vaak: rust roest. Tussen Zonnebeke en Ieper werd de spoorwegberm net voordien al ingeblikt voor koning auto. Aan het zeer aantrekkelijke behaagde 10 km lange traject tussen Zonnebeke en Roeselare werd stiekem en oogluikend aan alle zijden gepeuzeld, tot ineens de maat vol en de doorgang onmogelijk werd.

Hoewel ondertussen in beheer door de provincie, bleken kruidenrijke delen met regelmaat doodgespoten, illegaal gekapt, gebruikt als opslagruimte, 'afgeslankt' tot enkele meter breedte en zelfs compleet omgeploegd. Op dit nochtans openbaar wandelpad moet je je nu doorheen prikkeldraad wringen en een weg proberen te banen tussen ingezaaide gewassen.

Hiervan zijn ondertussen de verantwoordelijke diensten herhaaldelijk op de hoogte gebracht en blijven ondermeer leden van Natuurpuntkern De Reiger bijzonder waakzaam.

Wanneer elders men de mond vol heeft over zachte recreatie en natuurherstel, kunnen we niet tolereren dat dit smalle spontaan ontwikkeld natuurgebied en wandelpad opgeofferd wordt. Je hoort er meer van.

De Vinkhoek met de kleigroeve in Oostrozebeke

Waterrijke vochtige moerasgebiedjes kunnen we in onze regio op één hand tellen. Reden om daar zuinig mee om te springen, ook al zijn ze ontstaan na spontane kolonisatie van een oude kleigroeve. De natuurrijkdom van de Kleiputten in Rumbekke is daar een duidelijk bewijs van.

Op de Vinkhoek in Oostrozebeke, op een kilometer van de Mandel, was het natuurminnende inwoners al opgevallen hoe de 4 ha grote kleigroeve tot een groene parel

was geëvolueerd. Een typische moerasvegetatie bood nestgelegenheid aan rietvogels, eendachtigen en heel wat amfibieën. Idem voor libellen en andere zoetwaterfauna, die je zo in het heldere water kon observeren. Ook roendomp deed hier in de trekperiode een tussenstop. Tot na 2006...

Op een niets ontziende manier, zonder rekening te houden met de omwonenden, werd er door een aannemer puin gedumpt en onzorgvuldig verder gegraven. Dit kreeg, onder impuls van een werkgroepje, negatief advies van de gemeente. Bovendien zitten de buurtbewoners echt niet te springen om ondergedompeld te worden in een plots intensief vrachtverkeer in deze overigens rurale zone.

De gemeente heeft oren naar het inrichten van een 13 ha groot buffergebied omheen het te herstellen natuurgebied, met als extra troef een groengebied voor passieve recreatie dicht bij de bebouwde kom in een weeral zeer natuurarme regio. Samen met De Torenvalk zetten we met Mandelstreek mee onze expertise en schouders onder dit project.

Het meer(?) van Belval in de Argonne (Fr.)

Komt het prentje hierboven jou bekend voor? Gaat er een belletje rinkelen als we je vertellen dat dit de grote vijver van **Belval-en-Argonne** is? We zijn met Mandelstreek in mei tijdens onze vierdaagse nu net in deze prachtige streek in Noord-Frankrijk geweest, en ongetwijfeld roept bij velen van jullie die naam heel wat op. De vijver van Belval is het hart van de Argonne, een schatkamer van biodiversiteit. Hier kan, of liever, kon je wegdromen bij de misthoorngehuiden van de roendomp. Wouwen, zomertalingen en een eindeloze reeks broedvogels zien langskomen, ringslangen op de oeverranden weten zonnen en 's avonds boomkijkers beluisteren...

Vandaag, aan de vooravond van het Internationale Jaar van de Biodiversiteit, komen

we bij je aankloppen met zowel slecht als goed nieuws over Belval.

Laten we beginnen met het **slechte nieuws**. Belval is ernstig bedreigd. De grote vijver en 203 hectare daaromheen zijn aangekocht door een loonwerker die de vijver heeft drooggelegd en vervolgens omgetoerd tot een reusachtig **maïsveld**. Een ware aanslag op de biodiversiteit en het omgevende landschap!

En wat is dan het goede nieuws? Onder impuls van Natuurpunt is een partnerschap gesmeed met de gemeente Belval, de Franse zustervereniging LPO en de Conservatoire Champagne-Ardenne. De 4 organisaties staken de koppen bij elkaar en brachten een bod uit met het oog op de **aankoop** van de vijvers van Belval, de enige manier om dit unieke natuurgebied een duurzame toekomst te geven. Bij verschillende Franse overheden werden aankoopsubsidies gevraagd én verkregen, 78% al om precies te zijn. Maar intussen blijft toch nog een zeer aanzienlijke restfinanciering bij elkaar te brengen.

Natuurpunt en zijn partners hebben nog tot eind mei een **optie op het hele domein van 203 ha**. Een positieve beslissing over de aankoop is maar mogelijk als blijkt dat er binnen de grote groep van Vlaamse Argonauten voldoende enthousiasme aanwezig is om de aankoop te ondersteunen met persoonlijke giften of fondsenwervende initiatieven.

Daarom organiseerden we een heuse **donorconferentie** die de engagementen van alle Argonne-liefhebbers in kaart moet brengen. In goed een week tijd probeerden we een **substantieel bedrag aan beloofde giften** bij elkaar te krijgen om een onderbouwde beslissing tot aankoop te kunnen

nemen. Ook nu nog zijn extra giften, die fiscaal ingebracht kunnen worden, welkom om de aankoop mogelijk maken! Overschrijven kan op 293-0212075-88 van Natuurpunt Beheer met vermelding Belval-Argonne. Belval heeft je nodig!

Als mede door jouw gift de aankoop van Belval kan doorgaan, mag je uiteraard een uitnodiging verwachten voor een grote reünie van Argonauten op de oever van de grote vijver, ergens in de loop van de volgende zomer. Beloofd!

Telst: Piet

Zwaluwen in nesten

Voor het aanzwengelen van die landelijke actie verschijnt dit nummer net te laat, want tijdens het voorbije weekend van 30-31 mei is er een algemene zwaluwtelling over gans Vlaanderen. Net zoals bij Vogels Voeren en Beloeren, willen we zoveel mogelijk mensen betrekken om thuis en in de omgeving nestelende boeren- en huiszwaluwen te tellen. Via de website van Natuurpunt kan je je gegevens nog ingeven. De zwaluwenaantallen van weleer zijn drastisch afgenomen. Op vele plaatsen zijn in de steden en dorpen huiszwaluwen helemaal verdwenen. Ook de lentebodes bij uitstek, boerenzwaluwen, zijn een schaars goed geworden. In de ooit drukbewoonde stallingen zijn de oude, ongebruikte nesten vaak nog de enige getuigen van hun vroegere uitbundige aanwezigheid. We hebben geen boodschap aan een "Silent spring" voor een zeer nabije toekomst, wel willen we hier greep krijgen op de factoren die de dramatische achteruitgang veroorzaken. Om preciese aantallen in kaart te krijgen, om het tij te proberen te keren, startten we 3 jaar geleden in Roeselare met een zwaluwcampagne. De gemeente ondersteunt

eigenaars waar geslaagde broedgevallen zijn vastgesteld met een financiële steun om hen te stimuleren meer beschermende maatregelen te treffen.

Leden van Mandelstreek doen de zomercontroles. Zo krijgen we tegelijk zicht op de aantallen broedgevallen en vergelijkingsmateriaal ten opzichte van voorgaande jaren. Een beknopt verslag verschijnt in het najaar in dit blad.

De tendens is hier helaas ook dalend, vooral voor huiszwaluwen. Verontruste bewoners uit het Biezenhof lieten al weten dat deze elegante zwaluwen deze lente tot nu toe wegbleven. Dit belooft niet veel goeds voor de kleine kolonie die er jarenlang standhield. Een aantal eigenaars plaatsen eerder kunstnesten om het de vogels aantrekkelijker te maken, hopen op een hervestiging.

In hun stronghold, het MPI St. Idesbald, arriveerden de voorboden op 10 april, maar hoe sterk de kolonie bezet zal zijn is zeer de vraag.

Boerenzwaluwen broeden minder geconcentreerd in kolonies, en meer verspreid over de hoeven op het platteland. Maar

Nestbouw van verzamelende Huiszwaluw foto: Glenn Vervaeke

Boerenzwaluw in vlucht foto Raymond de St.

ook hier houden we de adem in.

Wie mee zijn steentje wil bijdragen om de jaarlijkse controles tijdens de zomermaanden tot een goed einde te brengen, is zeer welkom.

Wim Marichal coördineert de controleaanvragen en adressenbedeling. Graag een seintje naar wim.marichal@telenet.be of tel 0476307762.

Tekst: Piet

Café FLORES

NATUUR-lijk zijn onze gerechten en ijsbereidingen..... daar maken we een PUNT van!!!!

Groepsontbijt, lunch, recepties, meetings, feesten, baby-borreltjes, ijsalon, namiddagkoffie

Terras met strandzetels tussen de jonge fruitbomen

Open van maandag tot en met zaterdag vanaf 10.00 uur tot 18.00 uur

Hartelijk welkom
Griet en het Flores-Team

Brugsesteenweg 354
8800 Roeselare
051 244 724

Poelenvoormiddag 9 mei '09

Zaterdagvoormiddag, iets over 9u00, passeren een zestal 'onderzoekers' door mijn tuin, gepakt en gezakt met schepnet, waterkoffer van stad, potten en pannen, fotomateriaal, ... richting veedrinkpoel in de lage weide langs de Batillebeek te Rumberge.

De assistente van Piet om echt wel de grote dieptes van de poel te doorgronden brengt volgende waarnemingen naar boven:

- planten:

- o dijvend fonteinkruid: massaal
- o lorkruid spec.
- o blaatrekende boterbloem
- o kruipende boterbloem
- o pinksterbloem
- o moeraskers
- o pinkkroos: veel
- o stierkroos spec.

- o 10-doornig stekelbaarse

- vogels:

- o blauwe reiger
- o glanzwaluw
- o boerenzwaluw
- o zwarte kraai
- o braemsluiper
- o ijsvogel

- beestjes:

- o nimfen van ééndagvlieg
- o kokertuffel
- o larven libellen (onder andere lantaarntje)
- o muggenlarven
- o zoetwaterpissebed
- o bloedzuiger
- o poelslakken (sped)
- o gewone pad en larven
- o groene kikker
- o openwaterslamander

- mosdiertje

Peter

Padden in 2009: veel pech op de weg

Voorjaar 2009, of schrijven we liever vrij langdurige winter met een koude staart. In elk geval kropen de padden dieper dan vorig jaar om vorstvrij te overwinteren, en ontwaakten ze een stuk later. Dit bracht met zich mee dat de geplande graafacties voor het plaatsen van netten en emmers wegens vorst tot driemaal toe werd uitgesteld, wat uiteindelijk tussen Sterrebos en De Kleiputten op 21 februari kon gebeuren. De traditionele controlebeurten 's morgens (loegmaken emmers) en 's avonds (overzetten 'vrije' trekkers en weghalen slachtoffers) konden van start gaan.

De tabel en grafiekjes zijn verdeeld over 3 telzones: een westelijk traject (11km), de Rennevoordestraat (ongeveer 0,5 m) en de Regenbeek (Rumbeke)

- 1) Het westelijke traject: drie zones werden van netten en emmers voorzien, net als in 2008 over een totale lengte van 400m, nl. K.Duboisstraat – 50m, Dadizeleenstraat 100m, O.M. Lindenstraat 250m. Het ganse teltraject liep vanaf de K. Duboisstraat via de grens met Oostnieuwkerke tot voorbij de Kleiputten (ongeveer 11 km). Dit gaat over meestal secundaire landwegen behalve in de Veldbosstraat die wegens een omleiding net toen zeer druk (ook vracht) verkeer te verwerken kreeg.
- 2) Rennevoordestraat: een landelijke weg met in de buurt voortplantingsvijvers, dat door bewoners werd gecontroleerd.
- 3) Het fietspad langs de Regenbeek werd dagelijks door leerlingen van een plaatselijke lagere school bemonsterd.

Enkele ontvullende vaststellingen: Wanneer we vergelijken met 2008, toen de trek veel minder geconcentreerd verliep (een vroege en late piek) kwam die dit jaar vrij laat maar massaal op gang. Het totaal aantal getelde dieren bleef nagenoeg gelijk: 1673 tegenover 1607 in 2008. Bij de soortverdeling telden we minder padden, maar meer (kleine water)salamanders.

Soortenbespreking:

Kleine watersalamanders: langs de Regenbeek duidelijk meer kleine watersalamanders dit jaar: 141 tegenover vermoedelijk (wegens onzekere determinatie) 18 voorheen.

Alpenwatersalamanders: duidelijk afnemend met 33 exemplaren tegenover 54 in 2008, waarvan we er slechts 20 konden overzetten. Vorig jaar 40 ...

Kamsalamanders: wellicht uit de streek verdwenen. Toch een gecontroleerde voorjaarsmelding van 1 solitair volwassen wijfje in een tuinvijver aan de standstrand.

Bruine kikkers: deze vroege voorjaarstrekkingen komen in het verhaal nauwelijks voor, waarbij zeker vragen rijzen over hun aanwezigheid in het landelijk gebied. Het Sterrebos, dat niet systematisch werd geteld, scoort hier een stuk beter. De dieren blijven hier meestal binnen de grenzen van het domein, dat tegelijk voedsel- en voortplantingsgebied is voor bruine kikker.

Groene kikkers planten zich veel later voor en blijven veel dichtter overwinteren bij de afzetvijvers. Alleen één toevallige passant.

Gewone padden: ondanks de zeer actieve inzet van de vrijwilligers, hebben padden dit jaar een zware tol betaald: slechts 1092 waarnemingen tegenover 1531 vorig jaar, met een nog grotere dodentol dan in 2008 waar 16,8% werden platgewalst. Dit jaar raakten 419 dieren (38,4%) 'niet van de baan', dus ruim het dubbele dan vorig jaar die het moesten bekopen. Bovendien haalde slechts de grote helft – 673 tegenover 1274 in 2008 – levend de veilige overkant. Reden genoeg om alarm te slaan.

De dodentol in de Veldbosstraat (83%) en Duivelschoekstraat (78%) en Piljoenstraat (72%) is torenhoog, want slechts 1 van elke 5 dieren haalde de vijvers. Wanneer we zien dat overstekende koppeltjes er langer overdoen en dus kwetsbaarder zijn, is het zeer de vraag of er wel eiafzetting kon gebeuren wegens nagenoeg ontbreken van vruchtbare vrouwtjes.

Toch lichtpuntjes?

Waar emmers in gebruik waren, daalde het

dodencijfer tot minder dan 1 %, een absoluut succes en tegelijk een opsteker voor de vrijwilligers.

In de verkeersarme Rennevoordestraat vielen slechts 10% slachtoffers.

De dodentol op het fietspad langs de Regenbeek bedraagt zo'n 8%, allen door autoverkeer bij het dwarsen van de Koestraat.

In de pas geruimde Sterrebosvijvers wemelde het van de dikkopjes, wellicht van padden.

Een duurzame oplossing.

Betekent dit nog verder uitbreiden van de met netten beveiligde oversteekplaatsen? De smalle bermbreedte laat dit niet steeds toe, en dan moeten de inspectierondes zeker dagelijks 2 maal gebeuren, zoniet kan afwezigheid van beschutting overdag, predatie of vandalisme een hogere tol eisen bij de dieren in de emmers. Vrijwilligers weten ook dat de plaatsing van netten zeer arbeidsintensief is, en weersafhankelijk (niet mogelijk bij vorst...).

In het kader van het biodiversiteitscharter, waar gemeenten initiatieven kunnen nemen om soorten op hun grondgebied te beschermen en leefkansen te bieden, moeten we in ons werkgebied versneld bekijken of de inrichting van vaste ondergrondse oversteekplaatsen op de zwartste dodenwegen kan. Dit vergt éénmaal een flinke inspanning om dwarse wegroosters en geleiding langs de wegen te voorzien. De kwetsbare dieren worden zo veilig onder het verkeer geleid naar hun paaiplaatsen. In verschillende gemeenten, o.m. in het Heuvel- en Pajottenland is dit met succes bekroond, waarom hier niet? We zullen in elk geval blijven aankloppen!

En niet te vergeten! Zonder de vrijwilligers haalden een aantal paddenpopulaties het helemaal niet meer. Een grote pluim voor al wie meehielp. En dit niet altijd onder ideale omstandigheden bij het plaatsen, de controles en het overzetten. Nieuwe kandidaten steeds welkom!

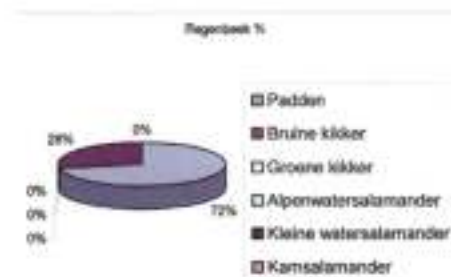
Tekst: Piet

Gegevens: milieudienst Roeselare

Traject en % -> Soort Amfibie	West-traject levend/dood	% tov alle soorten	Regenbeek levend/dood	Regenbeek % tov totaal	Rennevoordest. levend/dood	Rennevoordest. % tov totaal	Algemeen levend/dood	Algemeen % tov totaal
Padden	648 + 432 = 1080	64,5% + 37%	318 + 28 = 347	66% + 8%	98 + 10 = 108	60% + 10%	1064 + 441 = 1485	88% + 29%
Bruine kikker	1 + 0 = 1	0	0	0	0	0	1 + 0 = 1	0,08%
Groene kikker	3 + 0 = 3	0	0	0	0	0	3 + 0 = 3	0,2%
Alpenwater salamander	20 + 12 = 32	1,8% + 1,1%	1 + 0 = 1	0	0	0	21 + 12 = 33	1,3% + 0,7%
Kleine watersalamander	3 + 5 = 8	0,3% + 0,5%	125 + 8 = 133	36% + 1,7%	0	0	128 + 13 = 141	7,7% + 0,6%
Kamsalamander	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal van alle soorten	673 + 419 = 1092		444 + 27 = 481		98 + 10 = 108		1207 + 468 = 1673	

Traject en % -> Soort Amfibie	West-traject levend/dood	% tov alle soorten	Regenbeek levend/dood	Regenbeek % tov totaal	Rennevoordest. levend/dood	Rennevoordest. % tov totaal	Algemeen levend/dood	Algemeen % tov totaal
Padden	648 + 432 = 1080	64,5% + 37%	318 + 28 = 347	66% + 8%	98 + 10 = 108	60% + 10%	1064 + 441 = 1485	88% + 29%
Bruine kikker	1 + 0 = 1	0	0	0	0	0	1 + 0 = 1	0,08%
Groene kikker	3 + 0 = 3	0	0	0	0	0	3 + 0 = 3	0,2%
Alpenwater salamander	20 + 12 = 32	1,8% + 1,1%	1 + 0 = 1	0	0	0	21 + 12 = 33	1,3% + 0,7%
Kleine watersalamander	3 + 5 = 8	0,3% + 0,5%	125 + 8 = 133	36% + 1,7%	0	0	128 + 13 = 141	7,7% + 0,6%
Kamsalamander	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal van alle soorten	673 + 419 = 1092		444 + 27 = 481		98 + 10 = 108		1207 + 468 = 1673	

Bij Demezen te gast

Het begon allemaal met een telefoontje van de gezusters Demees. Of ik eens kon komen kijken naar hun tuin, want daar was iets bijzonder aan de gang. Je raadt het nooit, ze hadden iets met een rare familie mezen.

Dit laatste verwonderde me niet echt, allebei rasechte zusters van Jan Demees, oud-secretaris van Wielewaal Mandelstreek en nog steeds op vinkenslag voor een grap en grol. Hun erfelijke natuurroos liggen bij vader Louis Demees, medestichter van een toen nog zeer prille natuurvereniging.

Hun verhaal brengt ons op 3 mei bij minstens 3 andere mezen. Met animo vertelde Mia dat staartmeesjes een nestje aan het bouwen waren in een naaldboomsoort midden in de tuin. Dus fototoestel over de schouder en ergaartoe. Bijzonder goed gecamoufleerd was een kleine beurs van mossen, haren en korstmossen opgehangen in een takvork. Binnenin geen beweging. Algauw klonk de typische contactroep van enkele adulte staartmezen, die eens te zien, volle snoezbaarden met insecten voor zich uit droegen, en daar met muizenogjes omheen piepten. Wat ongeduldig getreuzel in een pril ontluikende kerselaar, en pas wanneer we een paar stappen achteruit zetten, kwamen ze, jawel, met zijn drieën op het nestbuideltje afgevlogen. Een haastig gebeld daarbinnen, en nerveus verdwenen ze weer alledrie kort na mekaar. Een minuut later herhaalde dat harmonieuze tafereeltje zich, waarna ik toch enkele nasperrende jongen het nest zag uithangen. Om binnen de minuut weer present te zijn.

Un ménage à trois leek het wel, maar hoe speelden dat liefdesleven en de meer alledaagse taken zich ondereen af? Bij andere mezensoorten verloopt dat meestal monogaam, zelfs zo dat we er ons, mensen, soms kunnen aan spiegelen. De nieuwsgierigheid was gewekt, maar vogelgidsen en vergeelde literatuur zwegen hier beaat over.

Wat gegoogled naar helpergedrag bij staartmezen en bingo! Dit altruïstisch gedrag van coöperatief broedende soorten is zowat bij 3000 (!) vogelsoorten beschreven, waarbij onze staartmezen het kleine kroontje spannen. Ook bij zoogdieren als stokstaartjes, hyena's en een (dwerg)mangoestsoort is dit fenomeen bekend. Zelfs bij sommige vissoorten (o.a. cichliden).

Dit coöperatief gedrag geeft wederzijds voordeel, wat mutualisme heet. Men stelde vast dat grote percentages van de jongen later helpers worden wanneer ze nauw verstaan aan elkaar zijn.

Dat laatste was evolutiebioloog Charles Darwin ook al opgevallen, waarmee hij

verveeld zat wegens onder andere het uitblijven van concurrentie. Men neemt aan dat dit helpergedrag bij staartmezen hen leert ervaring opdoen bij het zelfstandig grootbrengen van de eigen jongen. Ook zijn het vaak ouders van mislukte broedsels die aansluiten bij succesvolle ouderparen.

Philippe Deprez graafde nog wat dieper. Met succes, waarvan we jullie zijn zelf vertaalde bijdrage niet onthouden:

Broedparen van staartmezen worden dikwijls bijgestaan door helpers bij het voederen van hun jongen. 52% van alle succesvolle nesten bij een vijfjarige studie werden minstens door één helper geassisteerd (Hatchwell, 1999). Het systeem bij staartmezen tegenover andere soorten die typisch coöperatief broedgedrag vertonen, is dat toch alle individuen initieel een legsel proberen groot te brengen; maar in 83% van de gevallen lukt dit niet, meestal door predatie. Veel mislukte broeders worden dan helper bij een succesvol broedpaar, eerder dan te proberen een nieuw nest te bouwen, vooral naar het einde van het broedseizoen toe (Glenn & Perrins, 1988).

Hatchwell en Russell (1996) onderzochten proefondervindelijk het effect van helpers op de voederfrequentie door helpers bij nesten met jongen te verwijderen, hierna het gedrag van de ouders te observeren en dan de helpers terug te zetten. Bij de afwezigheid van helpers verhoogde de voederfrequentie door de ouders aanzienlijk, niestegenstaande de totale voederfrequentie van de jongen gelijk bleef. Alhoewel de ouders hun graad van zorg verminderen bij aanwezigheid van helpers, blijft hun voederfrequentie hoger dan die van de helpers, wat overeenkomt met de mate van verwantschap met hun kroost (MacColl & Hatchwell, 2003).

Selectie op verwantschap blijkt een belangrijke factor te zijn in het coöperatieve broedgedrag van staartmezen. Russell en Hatchwell (2001) voerden een DNA-test uit op 30-49 broedparen van staartmezen en hun helpers over 6 jaar en vonden dat 69% van de hel-

pers eerstelijns bloedverwanten waren (ratio van 0.5) van op zijn minst één van de leden van het broedpaar waarmee ze het nest deelden. De onderzoekers deden ook een onderzoek waarbij helpers de keuze kregen tussen het aansluiten bij een nest van familie of één van niet-verwanten. Mislukte broeders kozen altijd het nest van een familielid waaruit de onderzoekers concludeerden dat verwantschap de sturende kracht is achter het coöperatief broedgedrag bij staartmezen.

McGowan, Hatchwell, en Woodburn (2003) vonden dat jonge staartmezen betere kansen hadden om het eerste levensjaar door te komen wanneer helpers aanwezig waren. Mislukte broeders die helper werden, hadden een grotere kans om de winter te overleven (56%) dan deze die dit niet deden (46%), maar ze hadden dan ook een kleinere kans op een succesvol nest in het volgende broedseizoen (26%) dan deze die niet meehielpen (38%). Deze bevindingen leidde de onderzoekers tot de conclusie dat de helperstrategie een indirect voordeel biedt aan verwantschapsselectie in de vorm van een hogere overlevingsgraad voor de kroost van een familielid.

Bovendien hebben observatiestudies aangetoond dat mislukte broeders die bij een nest helpen geen grotere kans hebben om bij een wintergroep aan te sluiten met dichte verwanten (ratio=0.5) dan deze die niet helpen. Dit geeft aan dat het helpergedrag geen vorm van betaling vertegenwoordigt in ruil voor het kunnen aansluiten bij een familiegroep buiten het broedseizoen (McGowan, Fowlie, Ross, & Hatchwell, 2007). Het is echter mogelijk dat mislukte broeders die hielpen tijdens het broedseizoen een hogere rang verwierven in de wintergroepen dan deze die er opdagen bij de start van het niet-broedseizoen. Dit impliceert dan meer subtiel de 'huurbetalings-theorie'.

Is dit misschien het recept waardoor ze ondertussen in onze tuinen sinds meer dan 10 jaar hoe langer hoe vaker te gast zijn, niet enkel bij de voedertafel 's winters, maar ook als welkome zomergast. Misschien een zoveelste gevolg van een sluipende globale klimaatsverandering, waar dieren duidelijk gevoeliger antennes voor hebben dan wij? Modern klinkt hun belangeloos co-ouderschap in elk geval wel, of zit daar toch een lucratief kantje aan?

De gastfamilie Demees kon op dat laatste evenmin een pasklaar antwoord geven, wat niet belette dat ze met volle teugen blijven genieten van dit verrassende tuintheater. Mia en Lut, bedankt!

Tekst: Piet
Opzoekwerk en vertaling: Philippe

Uit het archief van onze afdeling, 54 jaar geleden...

Verschenen in de Roeselaarse Weekbode van 28 januari 1955

De pas opgerichte ORNITHOLOGISCHE AFDELING der MANDELSTREEK bleef niet bij de pakken zitten. Ze engageerden zich om een wekelijkse natuurrubriek in de plaatselijke kwaliteitskrant te laten verschijnen. Hiermee wilden ze de gelettende goegemeente stimuleren om de ogen te openen voor het leren observeren in de vrijlevende natuur, en welke boeiende ontdekkingen het intieme vogelleven kon prijsgeven.

In die periode was de opperste natuurbeleving het houden van gevangene kooivogels, naast de vogelvangst zelf. Voor de 'verdelging' van roofvogels - stekpieten noemden men ze plaatselijk -, werd een overheidspremie uitbetaald bij het inleveren van hun poten/klauwen als sinister overlijdensbericht. O wee de sperwers, valken en buizerden van toen, die het ganse jaar door vogelvrij werden verklaard. Uiteindelijk moesten de gepubliceerde inspanningen leiden tot bewustmaking en bescherming van de vogelsoorten.

Deze natuurartikelen zwengelden bovendien de naambekendheid van de afdeling aan bij krantenlezend Roeselare. En met effect, want de rubrieken van meerdere auteurs waren pareltjes van de hand van een aantal afdelingsauteurs. Op de eerste plaats de tiener Paul Houwen en zijn geestesverwante klasgenoot Antoon De Roo - broer van huidige bestuurslid Cien -, maar ook wijlen Adhemar Lagrou en toenmalig voorzitter Remi Surmont pleegden gesmaakte bijdragen. Tevens activiteitenverslagen vonden de weg naar de krant, waarvoor secretaris Louis Demees tekende. Hij werd later opgevolgd door zoon Jan, die zijn functie 20 jaar lang heeft waargenomen. Het ledenaantal vaarde er wel bij.

Als eerste natuurbijdrage kozen we bewust voor een nu nog zeer algemene soort, waarvan de rusteloze observator Paul Houwen toch nog dat ietsje meer wist over te vertellen: de spreeuw.

(Wordt vervolgd)

Piet

Johan D'haenen

VRIJDAG 28 JANUARI 1955.

De Wielewaal-rubriek

AFDELING DER MANDELSTREEK

Secretariaat : Zuidstraat, 41 Roeselare

— 0 —

TER VERANTWOORDING : « De Wielewaal » is een ornithologische vereniging die tot doel heeft de in ons land in het wild voorkomende vogels in hun midden te bestuderen en te leren kennen aan iedereen en tevens deze vogels te beschermen. Deze nieuwe rubriek ligt helemaal in de lijn van de doelstelling van deze vereniging.

Vragen over vogels, aanmerkingen en mededelingen worden graag persoonlijk beantwoord of in deze rubriek opgenomen. Adres voor briefwisseling : Houwen P., Kermisstraat, 12 Roeselare.

DE SPREEUW IN DE WINTER

(Sturnus vulgaris)

Wie heeft ze nog niet gezien? Wie heeft ze nog niet gehoord? Maar wie heeft ze bekeken en beluisterd? Let er nu eens op in de wintermaanden hoe ze met trillend uitstaande halsveertjes en hangende vleugels boven op de schoorsteen, die haar eens als woning heeft gediend, zit te kwinkeleren! En wat een variatie in zijn lied! Nu eens fluit hij de merel na, dan imiteert hij weer de wielewaal of de vlaamse gaai en zelfs kan hij het geluid van een piepend pomphengsel getrouw nabootsen! Hij heeft echter daarbij een reeks eigen, echt muzikale geluiden, die hem hierdoor gemakkelijk laten onderscheiden van alle andere vogels. Dr Thijsse houdt ook van deze virtuoos en hij looft hem in zijn « Vogeljaar » voor de twee geluiden die oerleigen zijn aan het spreeuwengeslacht, de bekende fluittoon en het illustere snavelgeklepper met de typisch hangende vleugels.

Dat de spreeuw een mooie vogel is, behoeft helemaal geen getoeg en dat bevestigt iedereen die hem goed zag. Denk maar eens aan die groene en purpere metaalgans! Een saaië kleurbeschrijving geef ik maar liever niet, gaat U zelf maar eens kijken hoe hij er uitziet! Maar het zal enkelen misschien wel interesseren het geslachtsverschil te kennen. Dat verschil is niet duidelijk. De witte vlekjes op de borst zijn bij het wijfje groter en langer dan bij het mannetje. Dit is het duidelijkste verschil. Daarbij is de ondersnavel van het mannetje donkerder dan die van het wijfje en verder is er nog een gering verschil in de kleur van de ogen. Het is praktisch onmogelijk voor een beginneling aan de hand van deze kenmerken het geslacht te bepalen bij een vogel die men zelfs in de hand kan nemen wanneer men slechts één exemplaar heeft.

Alhoewel de spreeuw een algemeen gekende vogel is, zijn er nog altijd mensen die hem van andere vogels niet weten te onderscheiden. Welnu, spreeuwen zijn direct te herkennen aan hun korte staart en hun typische manier van vliegen en lopen. Spreeuwen hebben over 't algemeen een rechtlijnige snelle vlucht die dikwijls wordt afgevoerd met een glijpauze die de spreeuwen eigen is. Bij die glijpauze houden ze hun vleugels naar achter gericht zodat het silhouet dan wel te vergelijken is met dat van een deltavliegtuig.

Wanneer de spreeuw zich op de grond voortbeweegt dan kan men ze van merels en lijsters onderscheiden daar ze zich « stappend » voortbeweegt terwijl de andere vogels van ongeveer dezelfde grootte huppelen met de twee poten tegelijk. Dit zijn voor de spreeuwen wel het beste veldkenmerk.

Goede vliegers zijn de spreeuwen zeker. Hebt U deze winter wel eens van die « spreeuwenwolven » gezien? Neen? Trek dan maar eens de velden in en U ontmoet ze zeker. U moet er eens op letten hoe de spreeuwen in zo'n compacte groep allen samen zwenken en allen samen dezelfde bewegingen uitvoeren. Het is echt indrukwekkend. Dan handelt gans de groep spreeuwen als 't ware als één dier en dit verschijnsel dat nog voorkomt bij andere vogels en zelfs bij insecten heeft men totnogtoe niet kunnen verklaren. Het is heel interessant en zeer boeiend deze gedragingen van de spreeuw eens na te gaan bij hun slaapplekken. Dan kunt U eigenlijk eens zien hoe sterk de gemeenschapszin is bij de spreeuwen. Dit komt ook goed tot uiting wanneer ze zich tegen een roofvogel moeten verdedigen.

Wanneer zo'n groep spreeuwen aangevallen wordt door een roofvogel — en in onze streken is dat dan gewoonlijk een sperwer — dan vormen ze in de lucht een bolvormige formatie die heel snelle bewegingen uitvoert en zelfs schijnbaar durft richten naar de roofvogel. Deze durft dan eenvoudig de dichte gelederen niet naderen. Maar wee de spreeuw die te zwak is om deze krachttoer ten uitvoer te brengen of die aan de geheimzinnige wet van die eenheid niet gehoorzaamt. Deze wordt het welkomen slachtoffer voor zijn hongerige vijand.

Er valt nog heel veel te vertellen over de spreeuw, maar bij gelegenheid spreken we er nog wel eens over. Intussen wens ik U enkele interessante spreeuwenwaarnemingen!

HOUWEN P.

11u00, campus Tant - Conference door prof. Vermeersch

Eindige wereld versus exponentiële groei

Of een poging om in een korte tekst zijn logisch verhaal over onze beperkte wereld die bedreigd wordt door exponentieel stijgende krachten, samen te vatten ...

De milieuproblematiek stelt zich steeds prangender vanaf de 17de eeuw waardoor de problematiek van de eindigheid een centraal thema wordt vanaf de jaren '60 van de vorige eeuw. Zolang je denkt dat de wereld een platte schijf is kan je inderdaad nog denken dat er geen einde aan komt ... maar op een bol kan je jezelf wel eens tegenkomen, begin en einde liggen te dicht bij elkaar en in deze oneindigheid ligt de tergende eindigheid.

Deze exponentiële krachten zijn de steeds sterker groeiende wereldbevolking (nu 6,7 miljard mensen ...), het steeds sneller ontginnen en gebruiken van energie en grondstoffen en het steeds sneller in gebruik nemen van landbouwgronden door de steeds sneller groeiende bevolking die steeds meer voedsel nodig heeft waardoor evenaarswouden steeds sneller aftalven en de visgronden steeds leger raken. Ook de afvalbakken, nl. de lucht, bodem en zeeën raken exponentieel vol. Om het met zijn woorden te zeggen : je vertelt dit aan een kleuter en het kind verstaat dat we ter pletter botsen ... tegen de eindigheid.

Een tweede element van zijn betoog gaat over zijn WTK-model : wetenschap-techniek-kapitaal. Vanaf de 17de eeuw bestond een steeds toenemende interactie tussen wetenschap en techniek : het is een zeer efficiënt duo - de snelle (exponentiële) groei tot het technologisch en wetenschappelijk niveau die we nu kennen illustreert dit maar al te goed ! Het kapitalisme versterkt deze interactie : er ontstaat een enorme boost door de input van kapitaal. Zo ontstaat het meest efficiënte systeem, gericht op één doel (= micro-niveau), dat de mens ooit heeft gekend. Het doelgerichte houdt een rationeel denken in. Bv. de atoombom werd zo binnen de 5 jaar gerealiseerd of in de jaren '60 stond men in enkele jaren op de maan. Op macro-niveau, waarbij je ook nadenkt over de effecten van de technologie op mens, natuur en milieu, nu en in de toekomst staat het model heel zwak ! Steeds meer realiseert dit WTK-mo-

del exponentiële groei van alle mogelijke consumptiegoederen, maar het ontbreekt steeds meer aan een doelgerichtheid - alles ontstaat spontaan: niemand heeft vooropgesteld dat we een GSM moeten ontwikkelen, niemand heeft ooit de ontwikkeling van het internet vooropgesteld ... Het spontane onderstreept het steeds sterkere irrationele aspect van het huidige WTK-bestel en krijgen we steeds meer een omkering van de doel - middel-relatie. In plaats van bv. behoeften te voldoen moeten we steeds meer een 'industrie' op zich in stand houden en moet daarom reclame steeds opnieuw nieuwe behoeften creëren. Dit versterkt opnieuw de exponentiële economische groei, steeds sterker mondiaal geïntendeerd ! Dit verhaal is een mondiaal probleem geworden. Merkwaardig dat Vermeersch geen enkele aanzet tot een nieuw, ecologisch model naar voor schuift: enkel een sociaal (vanaf 19de eeuw), ecologisch (vanaf 20ste eeuw), en vanaf begin 21-ste eeuw ook een financieel bijsturen moet blijikbaar voldoende zijn !

Een derde onderdeel gaat over een onderliggende evolutie in het denken van de mensen die dit consumptieproces versterken. Vermeersch weerlegt eerst het veel aangehaalde argument als zou de christelijke arrogantie aan de basis liggen van onze milieuproblematiek (ga en vermenigvuldig u, ... en ... onderwerp ...): deze beeldspraak is universeel in alle beginnende culturen ! In een door godsdienst gedomineerde maatschappij bestaat een sterke gerichtheid op het hiernamaals - het materieel leven tijdens het aardse leven is minder belangrijk. In onze seculiere wereld willen we de 'hemel op aarde': ieder heeft het recht om het geluk hier op aarde na te streven. Het ideaal van het leven wordt vertaald in een deel hebben aan de consumptie die overal ter wereld wordt aangeboden. Deze behoeften die aan de basis van deze consumptie liggen zijn vaak kunstmatig gecreëerd en mondiaal verspreide behoeften.

Als oplossing voor het gestelde mondiale milieuprobleem schuift Vermeersch enkele noodzakelijke veranderingen naar voor :

- WTK-model bijschaven : bijschaven is voldoende (zie vroeger)
- Bevolkingsevolutie stilleggen : daar gaat

hij ook heel gemakkelijk en snel over alsof dit een louter technisch probleem is. De familiale rampen in China stemmen mij tot nadenken : de menselijke stuurbaarheid van de bevolkingsgroei lijkt mij heel complex.

- Behoeften aanpassen waarbij we af moeten van de status die vele producten in zich dragen. Iedereen waardeert en taxeert, iedereen geeft aan elk voorwerp betekenis : het ligt in de aard van het beestje, de mens zelf én wordt nog versterkt door bv. de reclame. Ook deze stelling lijkt mij heel problematisch omdat het deels het mens-zijn zelf bevraagt.

Enfin, na de korte dankwoordjes, zoenen en cadeautjes achteraf en een snelle borrel en hap toch met gemengde gevoelens naar huis: zal wel eigen zijn aan filosofie ! Zijn analyse is OK maar pasklare antwoorden moeten we waarschijnlijk elk voor ons realiseren. Met een goed gevoel kijk ik nog eens naar mijn fotovoltaïsche panelen en de bloeiende boomgaard voor ik mijn huis binnenstap.

Peter

hier

Hou de aarde koel en je huis warm

Hoe de aarde koel en de woning behaaglijk warm houden?

In het nummer DWW 37/1 hadden we het erover hoe we energie van de zon thuis maximaal kunnen benutten. Een recente bijdrage in Testaankoop, na een onderzoek bij zonneklanten spreekt van een algemene tevredenheidsscore van 90%. Fiscale ondersteunende hefboomen hebben onlangs veel nieuwe klanten over de zonnebrug gehaald. Collectoren op het dak worden stilaan een vertrouwd 'straat'beeld.

Tien jaar geleden hebben de vroegste pioniers echter hiervoor een smak leergeld betaald. Dat kon je uit het grafiekje (pagina 19 in het vorig nummer) niet afleiden, want reeds voor de eerste toekenning van stedelijke subsidie voor dergelijke installaties in 2001 waren al enkele Roeslaarse voortrekkers eind vorige eeuw op eigen

houtje zonlicht- en warmte gaan benutten. Ere wie ere toekomt!

Nieuw is dat er vanaf 2009 meer overheidsstimuli zijn om thuis resoluut minder energieslokkers te worden. Althans voor wie een woning van minstens 5 jaar oud betreft.

Die info vind je uitgebreid op www.energiesparen.be/Vlaamse_dakisolatiepremie en kijk ook bij fotovoltatische zonnepanelen en zonneboiler.

Hier volgen de meest in het oog springende wijzigingen vanaf 2009:

- Voor het isoleren van dak of zoldervloeren, indien dit minstens over 40 m² gaat, verleent de federale overheid 40% belastingvermindering met een max. van € 2770 per jaar. Voorwaarde is de uitvoering door een geregistreerd aannemer. De Vlaamse overheid geeft hier bovenop een premie van € 500, ook voor doe-het-zelvers.

- Een interestbonus van 1,5% bij energieleningen voor particulieren.

- Plaatsing van fotovoltatische zonnecellen geeft recht op een federale belastingvermindering van 40%, met een max. van € 3600 per jaar.

- Overdraagbaarheid van de gedane onkosten naar de volgende 3 belastbare tijdperken. Indien een energievriendelijke investering het fiscaal aftrekbare max. jaarbedrag (€2770/3600) overschrijdt, dan kan het restbedrag in de 3 daarop volgende jaren worden afgeschreven.

Het lijkt de overheid nu echt menens om iedereen aan te sporen veel zuiniger met energie om te springen, en de hollende klimaatwijziging, als gevolg van menselijk activiteit, hopelijk tijdig om te buigen. Veel gevoeliger natuurlijke organismen, planten én dieren, gaven hiervan eerder al alarmerende signalen.

Al mee ingestapt?

Piet

Close-up

Zevenblad - *Aegopodium podagraria*

Zevenblad behoort tot de familie van de schermbloemen, zoals Bluitekruid, peterselie, koriander, venkel, dille, engelwortel, berenklauw, peen. Je herkent het aan de zeven deelblaadjes die het kruid meestal heeft. Het kan tot 1 m hoog worden en heeft witte schermbloemen. Je kan de bloemen mooi verwerken in bloemstukken samen met kamille, korenbloem of korenaren.

Aegopodium komt van het Grieks *aig*, geit en *podion*: voetje, pootje. Vergezochte gelijkenis met een geitenhoef (2 onderste bladnerven of de vorm van de kroonblaadjes).

Podagraria is afgeleid van *Podagra*, een soort beenjicht, voetjicht. Zevenblad werd vroeger aangewend bij jicht.

Als je zevenblad in je tuin hebt, krijg je het niet meer weg omdat vaak een miniem deeltje van de wortelstok al voldoende is om een nieuwe plant te krijgen. De eigenlijke boosdoeners zijn de Romeinen die de plant meenamen als ze onze contreien inpalmde. Ze gebruikten het als een soort groente. In sommige streken noemen ze

dan ook zevenblad wel eens Romeinse kervel of Romeinse spinazie.

Maar ... maak van de nood een deugd en gebruik zevenblad in de keuken. Snipper jonge blaadjes in de sla. Het smaakt lekker en ruikt een beetje naar peterselie. Je kan de blaadjes ook aan de soep toevoegen. Als ze wat groter zijn, kan je ze drogen en fijnmalen. Hiermee kan je dan rauwkostschotels kruiden of in de winter in de soep doen. Je kan ze ook stoven samen met spinazie. Je krijgt ze toch niet weg, dus eet ze dan op! Je kan ze ook op het laatst aan worteltjes en erwten toevoegen.

Als je een grote tuin hebt en niet veel tijd om erin te werken, is zevenblad een uitstekende bodembedekker! Combineer

met andere sterke planten, zoals guldenroede, brandnetel en duizendblad en je hebt weinig onderhoudswerk. Bovendien komen er allerlei insecten op af.

Recept van rijstkroketjes met zevenblad:

Kook volle rijst tot die gaar is. Voeg aan het mengsel een fijngesneden uitje, peper, zout en fijngesneden zevenblad toe. Doe er zo veel meel bij tot je mooie, ronde bolletjes kan maken. Wentel ze in eiwit en in paneermeel en frituur ze. Heel lekker warm of koud als borrelhapje.

Recept van toastjes met zevenblad:

Stoof fijngesneden zevenblaadjes in olijfolie. Meng ze met een romige kaas (ricotta of geitenkaas ...). Smeer dit mengsel op toastjes.

Rita

adsorption on the move

DESOTEC

ACTIVE KOOL

FILTERS

REACTIVATOR

DESOTEC B.V. - E.A. Papebaanweg 44, B-3001 Poperinge - T +32 209124 80 51 - F +32 209124 38 58 - info@desotec.com - www.desotec.com

Met eigen wagens vanaf hoek Meiboomlaan-Lindenstraat (Roularta)	Gezinsuitstap	Publieksactiviteit	Fietsuitstap
Busuitstap	Uitstapverantwoordelijke	Uitstap geschikt voor fotografen	
Lunchpakket meebrengen	Vertrekkur	gids	Leiding

Wijzigingen en/of eventuele correcties worden steeds vermeld op onze website
www.natuurpunt.be/mandelstreek

Vr 5 juni
 19:00
Avondwandeling langs de vaarttaluds in Moen
 19:30 kerk Knokke-Zwevegem
 Peter Hantson
 0486/899 444

De Vaarttaluds' is eigendom van de Administratie Waterwegen en Zeewezen. Met Natuurpunt (toen Wielewaal) werd in 1994 een beheersovereenkomst gesloten. Ook op het nabijgelegen 'Kraaibos', nu 'Orveytbos' en eigendom van ANB, wordt een gedeelte beheerd door pony's van Natuurpunt.

Planteninventarisaties brachten een zeer grote soortrijkdom met o.a. 18 rode-lijstsoorten naar voor. Veel van deze planten blijken aan de aanwezigheid van kalk gebonden te zijn. Zo ook de meeste van de 11 soorten orchideeën die op het terrein voorkomen, waarvan een aantal zich explosief ontwikkelen tot enkele honderden exemplaren (Bijen-, Riet-, Moeraswespen- en Vleeskleurige orchis).

Uit inventarisaties van mossen, korstmossen en zwammen kwam de grote waarde van het terrein naar voor. Ook de faunistische waarde van het gebied blijkt uit waarnemingen van Roodborsttapuit, Meervloermuis, Hazelworm, Koninginnepage en Kamsalamander. Om zijn uitzonderlijke waarde werd de omgeving dan ook uitgeroepen tot Europees Habitatrichtlijngebied.

Zo 14 juni
 13:00 - 18:00
 Kerelsplein
Gluur ook eens bij uw buur
 fietsen langs duurzame projecten in Roeselare
 Piet Desmet
 0484/658 233

Gluur ook eens bij uw buur...

Fietsen langs duurzame projecten in Roeselare

Zo 21 juni
 10:30 - 11:30
Ringen van roofvogels in CC Den Bunder te Moorslede
 Mathieu Foré
 0479/679 576

Zo 21 juni
 10:00 - 11:30
Open natuurwandeling Kleiputten Rumbek
 Piet Desmet
 0484/658 233
 Organisatie: Pasar Ingelmunster

Do 25 juni
 13:30 - 17:30
Gierzwaluwteiling
 Koen Maes
 0473/566 186
 Ledegemstraat

Zo 28 juni
Opening waterzuiveringsinstallatie Ledegem/Wevegem
 Piet Desmet
 0484/658 233
 Organisatie: Aquafin

Za 8 augustus
Zomerwerkdag in de Kleiputten
 Piet Desmet
 0484/658 233
 Babillestraat
 Met achteraf een cateringverrassing

Zo 23 augustus
Happening 50 jaar Blankaart
 Cien De Roo
 0494/043 517
 Organisatie: NP IJzerval

Za 29 augustus
 19:00
Nacht van de vleermuis in park Mariënstede te Dadizele
 Jean-Pierre Vandamme
 Organisatie: kern De Reiger

Park Mariënstede is gelegen in de schaduw van de Basiliek. De tuin van het voormalig reitruithuis situeert zich midden de dorpskern van Dadizele. Slechts sinds 1999 is het open voor het publiek. In 2003 werd het project voor de heraanleg goedgekeurd. Pas in mei 2008 werd het vernieuwde park officieel ingehuldigd. Het bevat o.a. een oude ijskeider die ingericht is als vleermuisverblijf. In de buurt hiervan zullen we met een batdetector luisteren naar overvliegende vleermuizen.

Zo 13 september
 8:00
 9:00 kerk Stambruges
Stambruges en Mer de sable
 Peter Hantson
 0486/899 444
 Organisatie: Zwalmio

Zo 20 september
 10:00 - 11:30
Open natuurwandeling Kleiputten Rumbek
 Piet Desmet
 0484/658 233
 Babillestraat

Zo 11 oktober
 08:30
Hannecarbos en westkust
 Koen Maes
 0473/566 186
 Organisatie: Zwalmio

Zo 18 oktober
 10:00 - 11:30
Open natuurwandeling Kleiputten Rumbek
 Piet Desmet
 0484/658 233
 Babillestraat

Vr 31/10 - Zo 2/11
Weekend naar Schouwen-Duiveland
 Ria Wyffels
 0497/993 189
 Richtprijs 160€

Zo 6 december Braakman en Bourgoyen Wim Manchel
 8:30 0476/307 762

Natuurpunt "De Buizerd"

Zo 14 juni Open natuurwandeling Piet Desmet
 9:30 - 11:30 Mandelhoek Ingelmunster 0484/658 233
 Waterstraat Organisatie: Natuur. De Buizerd

Zo 12 juli Open natuurwandeling Hendrik Debeuf
 9:30 - 11:30 Mandelhoek Ingelmunster
 Waterstraat Organisatie: Natuur.DeBuizerd

Zo 9 augustus Open natuurwandeling Wim Manchel
 09:30 - 11:30 Mandelhoek Ingelmunster 0476/307 762
 Waterstraat Organisatie: Natuurpunt De Buizerd

Zo 30 augustus Barbecue op campus Jacqui Stragier
 11:30 - 18:00 gemeenschapsonderwijs 051/304 731
 Izegem Organisatie: Natuur.DeBuizerd

Velt

Za 13 juni Eén daagse tuinenreis naar Walcheren
 info bij Laure Dekeeler 051/226372

Za 4 juli Eéndaagse uitstap met eigen wagen naar de
 Vlaamse Ardennen.

Bezoek in Krushoutem aan een tuin en biologische kruidenwekerij Claus (+kruidenhee en gebak). Een gids leidt je verder rond in Oudenaarde, waarbij de oude geschiedenis tot leven wordt gebracht aan de hand van volkse vertellingen, gedichtjes en liedjes. Middagmaal in restaurant "Cesar".

In Ouwegem-Zingem bezoek aan de Engelse romantische tuin "De groene gedachte". De dag eindigt met een korte wandeling in het pittoreske Mullem en een verpozing in "De Krone".

Verzamelen om 7u45 op parking Rinus (vlak tegenover Ten Elsberghe in de Beverseardeweg). Vertrek om 8u.

Kostprijs € 35, inschrijven tegen begin juni bij Laure Dekeeler op 061-8524260-74 met vermelding Oudenaarde

Ma 5 oktober Aanleg en onderhoud van vijvers door Geert Bossaert

Ma 19 oktober Fauna en flora in de ecologische vijver/poel door Lieven Stubbe

de Torenvalk
 milieuvereniging regio tielt

VZW
**WEST-VLAAMSE
 MILIEUFEDERATIE**

Parketvloeren Desimpelaere

Fabrikant van massief parket

ZWAAIKOMSTRAAT 27
 8800 ROESELARE

TEL: 051 20 09 64 FAX: 051 22 98 73

NIEUWBOUW en VERBOUWINGEN
 VLOEREN - FAÏENCEN
 WONINGEN WATER EN WINDDICHT
 AFGEWERKTE WONINGEN

Algemene Bouwonderneming
Erik DEBAL B.V.B.A.

Verbrandhofstraat 130
 8800 Roeselare
 tel. 051 20 83 41
 fax 051 21 14 59
 erikdebalbvba@skynet.be

De zondvloed

de zondvloed **boeken**

nieuwe boeken & ramsj & tweedehands,
twee verdiepingen bibliomanie, koopjes,
bestsellers en gebeintips
boekenliefde in twintigduizend en enige titels
en verder: koffie, thee, frisdranken,
bier & wijn en een leeskast

sint alfonsstraat 4, 8800 roeselare, t 051 62 02 64
ma: 10u tot 18u, di: 9u tot 18u,
wo en do: 10u tot 18u, vr en za: 10u tot 19u

inschrijven op de nieuwsbrief kan via WWW.dezondvloed.be

De specialist in fotovoltaïsche installaties

solar invest

UW ENERGIE VOOR DE TOEKOMST

- ♦ Wij verstrekken deskundig advies
- ♦ Wij bezorgen u een op maat gemaakte offerte
- ♦ Wij staan garant voor een professionele installatie
- ♦ Wij verzorgen voor u de subsidieaanvragen

Sint-Hubrechtstraat 8H • 8800 Roeselare • Tel 051 / 33 69 10 • info@solarinvest.be • www.solarinvest.be

CRISIS?
Er bestaat een grote kans dat u
nooit meer supermarktgroenten eet!

serre 'Luna' 220 x 224 x H 145/230 cm
optrij, funderingsprofiel

A.C.D. nv
Zwaikomstraat 22
8800 Roeselare
tel. 051 24 25 26
email info@acd.be
www.acd-serres.be

Win een waardebon van € 250
Bezoek onze website en neem
deel aan onze fotowedstrijd

shanks.

Uw partner in afvalverwerking

Shanks Vlaanderen nv
Regenbeekstraat 7C
8800 Roeselare
Tel 051 - 22 60 44
Fax 051 - 22 13 91
www.shanks.be

Reservaat met lentekriebels

Het is zover, de grote metamorfose kan gaan beginnen. Wat er gisteren nog bleek en doods bij stond, barst onherroepelijk een groene lente tegemoet. Klein hoefblad wedijvert met het geel van de mannelijke wilgenkatjes, meldoorn steekt zijn groene handjes uit en geeft dekking aan de eerste tijtjaffen die we al vanaf maart horen. Sporenaren priemen met bruine kagels doorheen de overjarige reuzepaardenstaarten, met nu volop ruimte om hun rijpe sporen weg te slingeren.

libellenvier

Het insectengebied is ook aan een bewonerswissel toe. De wintertalingen houden het eind maart voor bekeken, en we zijn ongewoon verrast dat een koppel slobeend het reservaat aandoet. De winterse dodazaars blijken blijvers te zijn; hun balsgertinkel is dan ook regelmatig te horen. Ijvogeltjes laten het echter afweten; na veel zachte winters succesvol te hebben doorgemaakt, heeft deze winter een zware tol geëist en zijn hun rinnen danig uitgedund. Een gekende populatiecyclus die ze door succesvolle

broedsels na een paar jaar moeten kunnen herstellen. We duimen om ze zo snel mogelijk weer hier te hebben.

Met de linke voerwaarszegens is de vlotter van de pomp ontklaard geraakt, waardoor het waterpeil gevoelig steeg tegenover vroeger. Benieuwd hoe planten en dieren hierop zullen reageren. Alvast goed nieuws voor de meerkoeten en aafscholvers. Helaas ook voor enkele broedegale Canadese ganzen; bij wiens nest we gedode jonge wilde eenden en meerkoetpulli vinden. Dat ze agressief nestgedrag kunnen vertonen was ons bekend, maar dit? Of zijn er nog andere vaisspelers?

Enkele opbeurende spetters; met de gidsbeurt op 15 maart krijgen we allemaal een roodborstapuit te zien die helaas slechts een korte tussenstop maakt. Op 14 april de eerste frissen, waarbij Jacques op het tot paardenbloemveld ongetoerd grasveld massa's insecten al dat niet herkent: honingbijen, snuitzweefvliegen, wespjes, een glandeversoort, akkerhommel en bladwespsoorten. In het reservaat zelf is het een voorzichtig vlinderfeest met dagpauwoog, bont zandooie, gehakelde aurelia, atalanta, groen en enige kleine witjes en de eerste oranjepijpjes. Een week later al een landkaartje. Nog net in april de eerste kleine karekieten, dartele lantaarntjes en een vuuribel. Later sluit een grasmus het rijtje. Libellenfeest op 11 mei met massa's lantaarntjes en azuurwaterjuffer. Verder nog boomblauwtje en weeral landkaartjes als extra vlindersoorten.

We begonnen de dagen al af te tellen voor een van de paradepaardjes van het gebied, de zomertorsels. Uiteindelijk telden we pas op 15 mei, tijdens onze avondwandeling, minstens 2 zangposten van deze zeldzame duifjes, tegelijk langafstandstrekkers. Oef, dat luchtte op. Nog enkele boerenzwaluwen kwamen na een bui de lage boomtoppen inspecteren voor een snelle hap alvorens te slapen. Tijd voor wat rust.

Gegevens: Jacques en Piet
Tekst en foto: Piet

Foto: Mathias Kersschot

20/2	Roeselare	zeer regelmatig sperwer in de tuin	Piet
21/2	Rumbeke	Kleiputten: buizerd	
1/3	Oostrozebeke	Kleiputten: rietgors, grote lijster, bergeenden	Piet + werkgroep
2/3	Beveren	mannetje krooneend op plas bij voetbalveld	Frans Roels
14/3	Oostvliinkerke	10 tal kraanvogels bij Hannecartbos	Bert Desmet
15/3	Rumbeke	Kleiputten: vrouwtje roodborstapuit	Sebastiaan Hanoulle, Piet
23/3	Rumbeke	Kleiputten: koppel slobeend	Piet, deelnemers gidsbeurt
5/4	Roeselare	man boerenzwaluw	Piet
10/4	Roeselare	eerste huiswaluwen bij Sint Idesbald	Dirk Vandewalle
18/4	Kachtem	koekoek in 't Rhodesgoed	Jacques Vandorhaeghe
22/4	Roeselare	dezelfde ooievaar reeds 4 maand aan de westkant van de stad	Meerdere waarnemers o.a. Pieter Blontrock
26/4	Gits	Ter Kerst, D. Savio: koekoek, grote lijster, grasmus, patrijs, veel fits, bruine kekendiel (eerste) 3 pierzwaluwen	gidsbeurt met Koen Vandepitte, Piet Johan Strobbe
29/4	Roeselare	Sterrebos: baltende sperwers	
29/4	Rumbeke	Kleiputten: baltende dodazaars, 1 kleine karekiet, vuuribel en lantaarntjes	Virginie De Vlaeminck, Piet
3/5	Rumbeke	trio staartmezon met jongen	Mia, Lutgard Demees
3/5	Rumbeke	2 zangposten van braamsluiper	Lieve, Peter Hartson
3/5	Izegem	schubworrel in tuin	Mathias Kersschot
4/5	Rumbeke	Sterrebos: 2 oeverlopers	Peter Hartson, Piet
9/5	Roeselare	Spotvogel	Paul Doom, Piet

Verrassende ontdekkingen in de kasteelvijver van het Sterrebos

Een beheerplan voor het Sterrebos

Het hele provinciedomein Sterrebos in Roeselare is beschermd als landschap, het kasteel uit de 16de eeuw (privé-bezit) is als monument beschermd. In overleg met onroerend erfgoed (het vroegere 'Monumenten en Landschapen') en diverse andere admi-

Gebaggerde kasteelvijver en plaatsen van de eikenhouten beschouwing

nistraties en personen werd een beheerplan uitgewerkt. De provincieraad keurde dit plan op 25 mei 2008 goed. In dit plan wordt gestreefd naar een opwaardering van het Sterrebos met respect voor de aanwezige cultuurhistorische waarden en natuurrijke biotopen. Na de heraanleg van de kasteelomgeving werd in september 2008 gestart met het baggeren van de kasteelvijver alsook de 2 kwadrantvijvers. Door de verwijdering van ruim een meter slib moet het vijverwater terug helder worden en krijgen waterplanten, amfibieën en ander waterleven meer kansen. Door bladval en toevoer van rioolslib vanuit de Regenbeek was de vijver zeer ondiep geworden. Op de Regenbeek werd intussen door stad Roeselare een overstort geplaatst waardoor enkel bij grote regenval nog sterk verdund afvalwater binnenstroomt. Alle slib wordt afgevoerd naar een tijdelijk slibbekken op het provinciedomein Wallemote-Wolvenhof te Izegem. Het slib

werd vooraf geanalyseerd en voldoet aan de Vlaamse-normen om herbruikt te worden als grond. De werken worden uitgevoerd in opdracht van de provinciale technische dienst waterlopen door aannemer Desot uit Boezinge. De provincie West-Vlaanderen investeert hiervoor 120000 euro. Tussen het ophaalbrugje en de toegangspoort langs de

Moorseelsesteenweg werd een halfverhard pad aangelegd naast de vijver. Op die manier werd het comfort voor de wandelaars sterk verbeterd. De oevers van de kasteelvijver waren immers sterk afgekalfd. Daarom werden ze aangevuld met aarde en terug hersteld met eikenhouten oeverversteviging volgens het historisch aanlegplan uit de tweede helft van de 18de eeuw. In de planning voor de komende jaren zitten onder andere het herstel van de ophaalbrug, de aanleg van het halfverhard pad tussen de ophaalbrug en de kasteelmuur, de restauratie van de kasteelmuur, de bouw van een bijenstal en het herstel van de dreven in het stervormig knooppunt.

Op zoek naar schatten in het baggerslib

In 1993 werden de vijvers in het Sterrebos al eens gebaggerd. Er werd dus niet meer verwacht nog veel archeologische vondsten boven te halen.

Amateur-archeologen Jozef Goderis (vzw V.O.B.o.W.) en Patrick Van Wanzele (vzw de Diggers) kregen de toelating van archeoloog Sam Dedecker van Onroerend Erfgoed en haalden echter vele interessante vondsten uit het slib. Net als bij de vorige baggerbeurt werd een prehistorisch voorwerp ontdekt, namelijk een stekker uit silex die diende om gaten in hout of been te maken. Verschillende munten uit zowel 16de, 17de en 18de eeuw werden uit de modder gehaald. De oudste gevonden munt is een verzilverde munt van keizer Karel V (1500-1558). In plaats van een vroom citaat zoals dat tot dan gebruikelijk was, werd op alle munten van Karel V "Da mihi virtutem contra hostes tuos" of "geef mij sterkte tegen uw vijanden" aangebracht. Het kon eveneens de lijfspreuk van George Bush geweest zijn. Een rekenpenning uit 1650 met de geharnaste buste van Philippus III behoorde ook tot de vondsten. Philippus (1621 - 1665) was koning van Spanje. Deze rekenpenning was geen betaalmiddel maar een onderdeel van een rekenbord waarmee ingewikkelde sommen konden gemaakt worden.

Tijdens WO I was Rumbeke gedurende vier jaar het eerste bewoonde dorp tegen de frontlinie. Op 19 oktober 1914 (Schuwe maandag) kwam het in Rumbeke tot gevechten tussen oprukkende Duitsers en Fransen die zich achter barricaden verschuikden. In het stadhuis van Roeselare hangt een schilderij van Alfons Blomme met een voorstelling van "schuwe maandag" op 19 oktober 1914. De Duitsers dachten dat de burgerbevolking op hen schoot en namen wraak door 13 burgers te fusilleren. Hier en der werden woningen in brand gestoken en inboedels vernietigd. Op schuwe maandag werden de Graaf de Limburg-Stirum en zijn familie door de invallende Duitse troepen uit het kasteel gezet.

Samen met de familie Liettaert (de tuinman) trokken zij naar Kasteel Hemsrode te Anzegem, waar zij gedurende de oorlog verder verbleven. De Duitse troepen betrokken het kasteel tot 1918. Dat het kasteel werd belegerd door de geallieerden wordt bevestigd door de gevonden Engelse ontstekers, gemaakt in 1912 en gebruikt in mei 1917. Tijdens WO II werd vooral met

Gebuis gemaakt in 1912 en gebruikt in mei 1917

de Achttiendaagse veldtocht in mei '40 zwaar gevochten rond het kasteel waardoor de daken erg werden beschadigd. De gevonden brisantgranaat is hiervan het wrede bewijs. De brisantgranaat werd in de jaren tachtig van de negentiende eeuw ontwikkeld. Het is een stalen huls gevuld met spring-

stof, waarbij de omhulling bij de ontplooiing in scherven breekt. De scherven vliegen in het rond en brengen daardoor schade toe. Graaf de Limburg Stirum weigerde met de Duitse overheid mee te werken en werd op 3 augustus 1940 afgezet als burgemeester. In tegenstelling tot WO I bleef de grafelijke familie tijdens WO II ononderbroken op het kasteel verder wonen. In het baggerslib werden zowel Duitse, Engelse, Franse en Belgische kogels aangetroffen uit beide Wereldoorlogen.

Een mooi versierde jeneverfles van het merk Filliers anno 1880 behoorde tot de meer frivole vondsten in het baggerslib.

Mossels zonder frieten en mayonaise

Naast archeologische vondsten werden bij het baggeren van de vijver in het Sterrebos ook verschillende schelpen en levende exemplaren van de zwanenmossel (*Anodonta cygnea*) gevonden. Deze soort is ook gekend van het nabije natuurreservaat de Kleiputten. De zwanenmossel is de meest

(*Anodonta cygnea*) kan tot 20 cm groot worden. Wanneer je schelpen vindt van 15 cm en meer kan je er bijna zeker van zijn dat het zwanenmossels zijn. De zwanenmossel wordt tot 15 jaar oud. Zijn leeftijd kan je bij benadering bepalen door het tellen van het aantal zwarte banden op de schelp. Iedere zwarte band stelt immers een jaar groei voor, zoals bij de jaarringen van een boom. Zwanenmossels leven van plankton en dood organisch materiaal. Ze zorgen dus voor het zuiveren en helder houden van het vijverbiotoop. De kieuwen van de zwanenmossels nemen zowel zuurstof als voedsel uit het water. Bij de zwanenmossels bestaan er mannelijke en vrouwelijk dieren. Maar in slechte omstandigheden kunnen deze mossels tweeslachtig worden zodat ze zichzelf kunnen bevruchten. In het najaar laten de mannetjes duizenden zaadcellen vrij in het water. De zaadcellen worden door de instroomopening van de wijfjes naar de kieuwen gevoerd waar zij de eicellen bevruchten. Tussen de kiemlamellen ontwikkelen die zich tot larven. De kieuwen zwellen hierbij enorm

worden de larven van de zwanenmossel verspreid. De jonge mossel leeft de eerste jaren in de modder en komt pas na enkele jaren als hij geslachtsrijp is (bij een lengte van ongeveer 12 cm) aan de oppervlakte. De bittervoorn is voor z'n voorplanting afhankelijk van (zwanen)mossels. Deze zeldzame kleine witvis komt voor in de IJzer en het leperleekanaal. Met een legboor legt het wijfje haar eitjes in de mossel waarna ze bevrucht worden door het mannetje. De vislarven kunnen binnen de mossel ongestoord en rijkelijk voorzien van zuurstof opgroeien tot ze groot genoeg zijn. Ze leven van het voedsel in hun dooierzakje waardoor de mossel geen hinder van hen ondervindt. Omgekeerd leven de larven van de zwanenmossels blijkbaar niet parasitair op de kieuwen van de bittervoorn.

Andere zoetwatermossels in West-Vlaanderen

Systematisch onderzoek naar zoetwatermossels of andere weekdieren is nog niet gebeurd in West-Vlaanderen. Zoetwatermossels zijn alleszins gevoelig voor watervervuiling en volledige baggering. Gelukkig werd toevallig in het Sterrebos een gedeelte van de kasteelvijver niet gebaggerd zodat de zwanenmossels van hieruit de gebaggerde vijver kunnen herkoloniseren. Hoe bedreigd ze zijn en welke soorten algemeen of eerder zeldzaam zijn en welke maatregelen er best genomen worden ter bescherming zijn allemaal nog te onderzoeken. Het behoud van biodiversiteit mag zich best niet enkel beperken tot de aabare en zichtbare soorten. Zowel voor de zuivering van allerlei waterbiotopen en het voorkomen van de bittervoorn zijn de zoetwatermossels zeer waardevol. Aangezien de mossels voor hun voortplanting afhankelijk zijn van allerlei vissen, komt het oplossen van vismigratieknelpunten ook ten goede van zoetwatermossels. In de Damse vaart komt naast de zwanenmossel ook de schildersmossel (*Unio pictorum*) voor. Deze mosselsoort wordt

tot 11 cm groot en de schelp is meer dan 2 maal zo lang als hij breed is. In de Middeleeuwen werden de schelpen van de schildersmossel gebruikt om verf in te bewaren en te vervoeren. Bij opgravingen in de Zuidstraat in Roeselare werden bij opgravingen door Jozef Goderis in de oude Mandelbedding schildersmossels aangetroffen die dateren uit de 14de tot 17de eeuw afgaand op het aanwezige aardewerk. Die schildersmossels getuigen van de goede waterkwaliteit in deze periode.

In de vijvers van de provinciedomeinen Bergelen en Gavere komt massaal driehoeksmossel of zebramossel voor. Deze mossel is onregelmatig driehoekig en donker gestreept. Deze zoetwatermossel komt oorspronkelijk uit Zuidoost-Rusland. De driehoeksmossel bereikte in de 19 de eeuw West-Europa via kanalen die werden aangelegd in die periode. Hij verdringt de inheemse mossel fauna en vormt een probleem bij waterproductie en koelwaterinstallaties. Kuifen tafeleenden zijn er echter verlekkerd op.

Hoe een ogenschijnlijk banale baggering in het Sterrebos zowel op historisch als ecologisch vlak de ogen kan openen. Hopelijk kunnen door dit artikel zowel de lokale archeologie als onze inheemse zoetwatermossels op meer sympathie rekenen van de West-Vlaming.

Met dank aan Jozef Goderis (VOBOW) voor de historische info en het ter beschikking stellen van de foto's, Piet Vandevoorde voor de foto van de baggerwerken en de zoetwatermossels en aan Luc Van Rillaer voor het uitlenen van de naslagwerken over zoetwatermossels en de schelpen van de Damse Vaart.

Wim

Referenties

- West-Vlaams Archeokrant nr 61 februari 2009
- Snep! Tijdschrift Natuurpunt Gent 3de trimester 2003 (<http://www.natuurpuntgent.be>)
- Beheerplan Sterrebos, 2008

Schelpen van zwanenmossels (boven: levend; onder: dood) uit de kasteelvijver van het Sterrebos

bekende en de grootste van de zes grote inheemse zoetwatermossels. De verschillende grote mosselsoorten zoals o.a. vijvermossel (*Anodonta anatina*), platte zwanenmossel (*Pseudanodonta complanata*) en zwanenmossel zijn echter niet eenvoudig van elkaar te onderscheiden omdat de vorm van de schelp binnen de soort zelf zeer variabel is. De schelp van de zwanenmossel

op, zodat ruimtes ontstaan waar de uitgekomen larven de winter kunnen doorbrengen. De larve is 0,25 mm groot en heeft al twee klepjes met een haakje aan. Elk wijfje spuwt in het voorjaar meer dan 100000 larven uit. Deze moeten op zoek naar vis. Deze larven zetten zich vast op de kieuwbogen van o.a. baars en driedoornige stekelbaars waar ze een maand parasitair leven. Op die manier

DAG VAN DE AARDE - 26 april

de nevel waait traag weg
als gedachten uit een geheugen
en het wordt klaar.
zonder herinnering
is de oogopslag van de zon

Uit 'Landschappen met schemer', gedichten van
H. de Coninck

's Morgens vroeg was de nevel al opgetrokken, en liet het jonge bos Ter Kerst zijn natuurorkest de vrije teugel. We genoten met Koen en de ruim 50 deelnemers mee van voorjaarszangers die zich in de lage aanplanting al thuisvoelden. Zeker vermelden we de 3 fitszangposten, terwijl een koekoek zich liet horen. Wat later viel een overtuigende grasmus op en vlogen patrijzen over. De nieuwe bewoners van de hoeve, het stel boerenzwaluwen waren er ook bij.

In de uitgedunde en smalle oude bosgordel van D. Savio hoopten we op meer typische bossoorten. OK voor groene en grote bonte specht. Maar we onthouden zeker een laat zingende grote lijster en een stel baltsende torenvalken. Koens groep kreeg bovendien aan de bosrand een bruine kiekendief te zien. Voor velen was de dauwtrip en ontbijttafel in de hoeve een gesmaakte start van onze Dag van de Aarde.

Later in de voormiddag volgde de ondertekening van het biodiversiteitscharter (zie kaderstuk) tussen de gemeente Hooglede met Schepenen van Leefmi-

lieu Erwin Delbeke en onze Natuurpunt-afdeling. Met alle genodigden, schepenen en vertegenwoordigers van ANB ging het dan richting Bos Ter Kerst waar een kunstig gevlochten klimoplint werd doorgeknipt, of liever doorgekapt met een boshamer. Hiermee was Ter Kerst officieel geopend.

De vroegmorgenvogelfanfane werd hier door een andere opgevolgd en met koper klank bijgezet. Leden van het Agentschap voor Natuur en Bos gidsten ons doorheen het 14 ha tellende bos, waarbij we op meerdere plaatsen verrast werden door jonge, originele en ludieke animatieploegen. Als start kon dat tellen!

's Namiddags gingen 40 fietsers mee op erfgoedtocht met Rosa en 500 mensen bezochten de omgeving van Ter Kerst en de Huwijnsbossen te voet, met fiets of huijkar. Zelfs de boerenzwaluw was van de partij in de nieuwe hangar in Ter Kerst. Een koppeltje boerenzwaluw is daar bezig met z'n nest te maken. Het bewijs dat een gezonde en natuurrijke omgeving dieren zoals zwaluwen aantrekt. Hopelijk is de dag van de aarde een stimulans geweest om meer aandacht te hebben voor natuur, milieu en erfgoed in de mooie omgeving van de Onledemolen en de Huwijnsbossen. De mooie fietsverbinding vanuit Beveren via de Onledebeek werd ook nog eens in de kijker gezet. Jammer dat het stuk stroomopwaarts de Onledebeek voorbij het ecologisch parkje in de Wijpendalestraat nog ontbreekt.

Piet en Wim

Charter voor biodiversiteit

Europa heeft van het IUCN (International Union for Conservation of Nature), als doelstelling overgenomen om tegen 2010 het stelselmatig verlies aan biodiversiteit terug te dringen. Onder de campagnenaam Countdown 2010 worden initiatieven rond biodiversiteit op lokaal niveau gestimuleerd. Het charter, dat Hooglede als eerste West-Vlaamse gemeente ondertekende, kadert in die campagne.

Zowel voor de mens als voor onze aarde is de biodiversiteit of verscheidenheid aan levende wezens en ecosystemen (tropische bossen, woestijnen, moerassen, koraalriffen, parken,...), zowel als de samenhang ertussen belangrijk. Door die biodiversiteit is voorzien in onze basisbehoeften als ademen, eten, drinken en onderdak. We krijgen erdoor een brede waaier aan producten als voedsel, energiebronnen en geneesmiddelen. Als toemaat wordt onder meer ons water gefilterd, de bodem vruchtbaar gemaakt, zuurstof geproduceerd, fruitbomen bestoven en het broeikas effect getemperd.

We doen onszelf immers de das om door te kwistig om te springen met wat de biodiversiteit ons biedt. Dus reden te over om hiermee zinnig en duurzaam om te springen.

Uit de directe omgeving kernen we voorbeelden te over waar het met de soortenrijkdom helemaal fout loopt. Denken we maar aan de afname van zwaluwen, het wegblijven van leeuweriken, geelgors, grauwe gors, nachtegaal of wielewaal. Winderaantallen zijn maar een schijntje meer van enkele decennia terug, met de bijenpopulatie, bestuivers bij uitstek o.a. van onze voedselplanten, loopt het ook al bergaf. Over verdwijnen van de vele wilde planten en zoogdiersoorten spreken we nog niet eens.

Met de ondertekende gemeenten maken we, Natuurpunt, samen een actieplan op om dit verlies aan biodiversiteit efficiënt terug te dringen. Onder het motto "natuur voor iedereen" zal er plaatselijk samen gewerkt worden met landbouwers, bedrijven, verenigingen en scholen.

Het samenwerkingsverband bevat 4 pijlers: kennis verzamelen, communicatie naar partners en publiek verzorgen, betrokkenheid aanwengelen door groepen en middenveld te stimuleren en als vierde pijler gericht acties ondernemen, wat onder meer het behoud en herstel van leefgebieden en soorten betekent.

In een 10-puntesprogramma worden telkens in overleg met Natuurpunt concrete stappen ondernomen. Hiernaan past onder andere de duurzame instandhouding van leefgebieden en omstandigheden waardoor soorten kunnen voortbestaan. Denken we hierbij maar aan akkerrooigeprojecten en behoud en aanleg van voortplantingspools met bescherming van de trekroutes voor amfibieën.

Daguitstap Cap Blanc-Nez (8 maart 2009)

De weerberichten voorspelden weinig goeds. Toch waren 12 dappere natuurpunters komen opdagen.

We vertrokken in de gietende regen richting Frankrijk. Hoe meer we echter de Franse kust in zicht kregen, hoe meer het begon op te klaren... En ja hoor bij aankomst bovenop Cap Blanc-Nez, zagen we de "white cliffs of Dover" schitteren in de zon onder een blauwe hemel. Geen wolkje aan de lucht!

We maakten een mooie rondwandeling bovenop de klif... Vermits het hoogtij was, konden we niet afdalen langs het strand. Lichenen en mossen werden op naam gezet door Peter! Onthouden is wat anders... Hier en daar bloeiden de eerste schuchtere lentebloemetjes, klein hoefblad, gaspeldoorn... De zilvermeeuwen genoten van het dansen op de wind. Wat een sierlijke luchtacrobaten! We ontdekten ook enkele glijdende stormmeeuwen en drieteenmeeuwjes schuilen op de rotsen... Ook rotganzen en futen trotseerden de wind.

Het was zelfs zo goed in de zon, dat we besloten onze picknick te verorberen, wat beschermt in het hoge gras. Daarna zochten we een terrasje in restaurant "les falaises" om te genieten van een biertje of koffie.

In de namiddag bezochten we een nieuw gebied in Wisant, niet al te goed aangeduid op

de kaart. Onderweg stopten we nog even voor 3 reetjes die lagen te genieten van de zon middenin het veld.

We maakten een wandeling langs de zandgroeve, tussen de bloeiende gaspeldoorns, genietend van de balsende futen op de vijver. Aalscholvers vlogen op en af van hun pleisterplaats, een duidelijk herkenbare, witgekleurde boom.

Tenslotte trokken we op pad naar de moerassen achter de duinenstrook: een prachtig gebied dat we vanaf verschillende schuilhutten konden bekijken.

Voor onze ogen tekende zich een waar schouwspel af: wintertalingen, slobbeenden, kraakenden, dodaars, meerkoeten, bergeenden, mancerden op de waterspiegel. Een bruine kiekendief zette zich neer in een boom.

Via de zee, keerden we terug naar de wagens. Peter gaf ons nog wat uitleg in verband met turf- en kleilagen die zichtbaar waren op het strand.

Wat een heerlijke afsluiter: zo'n breed, onge-rept en eenzaam strand.

Vera en Simonne voelden de eerste regendruppels. Gelukkig waren we op tijd terug aan de wagens, want het begon te gieten.

Zoals de dag begon, zo eindigde hij ook: maartse buien!

Tekst: Ria

Foto's: Philippe

Excursie Ronse Bois Joly (zondag 10 mei)

Met de koffiekoeken nog in de mond vertrekken we richting Vlaamse Ardennen. Ronse is een Oost-Vlaamse uitloper in Wallonië. Het vroegere textielstadje ligt in een vallei en is omgeven door bosrijke heuvels. 's Ochtends hebben we een afspraak met Philippe Moreaux die ons door Bois Joly loodst. Meneer Joly was ooit burgemeester van Ronse en een amateur archeoloog. Bois Joly was vroeger een pretpark voor de burgerij van Ronse. Het is een gemengd loofbos op een zuidelijke helling, met een vruchtbare leembodem. Het is een bronbos want het voedt de Norensbeek. Het water werd zelfs ondergronds getransporteerd naar Ronse om de vele textiel fabriekjes te voorzien.

Met veel aandacht voor de bomen en nog meer verhalen genieten we van het landschapelijk schoon. Een groep zadelzwammen krijgt onze bewondering. De wilde hyacinten zijn wat over hun hoogtepunt, maar andere botanische schoonheden zoals éénbes, paarse schubwortel, nagelkruid, gele dovenetel, heksenkruid sieren ons pad. Een buizerd laat zich even horen en zien. Holenduif koert zacht.

De picknick wordt verorberd op... het kerkhof. Ook de arbeiders van Ronse verdienen immers een schone begraafplaats. Zo kocht de stad Ronse een groot stuk net naast Bois Joly. Ondertussen is de mode veranderd en is daarvan 3 hectare teruggegeven aan de natuur. Het kan verkeren...

Enkele schrale graslandjes worden er ecologisch beheerd: mui-zenoortje, vogelmelk, liggende vleugeltjesbloem krijgen daar kansen.

Na de zonovergoten picknick hebben we afspraak aan de Paterskerk. Een sperwer komt er de show stelen. We rijden door naar

de Pyreneeën. Die liggen immers vlak bij Ronse. Ook hiervan weet Philippe weer de geschiedenis te vertellen. Eerst verrast hij ons op een plekje aards paradijs. In de compostbak, vlakbij het terras, vind je daar vuursalamander! Vier exemplaren op een vierkante meter. Ik krijg er één op mijn hand en schrik even van het koude aanvoelen. De wow's zijn niet uit de lucht. De fotografen kicken er op los.

Na dit intense genieten, starten we een lange wandeling. Het natuurgebied Pyreneeën-Tombele bestaat uit een lappendeken van verspreide stukjes die reeds in het bezit van natuurpunt zijn. De andere stukjes staan op het verlanglijstje. Philippe is hier conservator. We ploeteren kriskras door het landschap, afgewisseld door vochtige weilanden, waar diverse poelen werden gegraven, langsheen de beek op zoek naar vuursalamanderlarven. We klauteren door het bos op weg naar nog meer botanische schoonheden.

Philippe kent het gebied als geen ander. Wij verliezen helemaal onze oriëntatie. We kruisen diverse malen de oude spoorwegbedding Ronse-Edingen. We krijgen er zowaar warm van. En genieten van zwartkop, tuinduiter, geelgors, grasmus. Groene kikker, bruine kikker, paddedikkopjes, platbuik en andere libellen. Van nog meer éénbes, heekkruid, dalkruid, dotterbloem, reuzenpaardenstaart, moerasvergeet-mij-nietje, grote veldbies, éénbloemig parelgras, hangende zegge, zwarte zegge, ijle dravik... Van prachtige beuken.

We zakken nog even af naar de markt van Ronse om er in het mooiste café onze dorstige kelen te laven.

Brigitte

Voorbije activiteiten van de JNM

Er zijn weer enkele maanden verstreken, hoogtijd dus om jullie Natuurpunters opnieuw op de hoogte te brengen van wat jullie jongere evenknieën allemaal uitgestoken hebben. Iedereen tussen de 7 en 25 jaar is nog steeds zeer welkom om onze capriolen, die wekelijks plaatsvinden, bij te wonen. Voor meer info kan je terecht op www.jnm.be/roeselare of bij mij (timvandewiele@gmail.com of 0487/64 09 69).

Terwijl jullie dapper stapten door de Hollandse polders in Zeeland, trotseerden de jnm-ers de woeste zee op een hobbelig vissersschip, de Ostend Pelagic genaamd. Terwijl de ene jnm-ers nogal bleekjes over boord hingen, speurden de Roessen bovenaan op de boeg van het schip de weidse zee af naar enig vogel- en/of zeezoogdiergeweld. Dit bleek helemaal niet nodig te zijn, omdat het schip, dat nog wat visrestjes mee had, een ware magneet was voor al wat leefde op zee. Al snel na het verlaten van de haven van Oostende werd de Pelagic omgeven door Jan-van-genten, Noordse stormvogels en drieteenmeeuwen. Wie een oog wierp op de zee, kon geregeld roodkeelduikers en zeekoeten voorbij zien vliegen. De geluksvogels zagen een papegaaiduiker voorbij zoe-

ven. Iedereen werd pas echt gek toen aan bakboord enkele vinnetjes werden gesignaleerd. Zelfs de zieken strompelden naar de kant om onze eerste

dolfijnen te bewonderen. Dat onze boot als een magneet werkte, werd pas echt duidelijk toen deze dolfijnen, die ondertussen als witsnuitdolfijn waren gedetermineerd, volledig in Hollywoodstyle geruime tijd bij en onder de boot kwamen zwemmen. Zeer voldaan keerden de Roessen, ondertussen echte zeebonken, terug naar Roeselare. Nog lang zal deze activiteit in ons geheugen geprent blijven.

Normaal was het weer tijd voor een vergadering, maar aangezien we reeds alle activiteiten hadden gepland, hielden we een 'teambuildingsavond'. Wat houdt dit in? Veel leuke

maken, wat bijpraten, streekbiertjes proeven, nog meer leuke maken, gezelschapspelletjes spelen en, niet te vergeten, een vergeefse poging doen om nachtvlinders te vangen (wegens het nog te koude weer welgeteld één nachtvlinder).

Om even snel over die veel te koude periode te gaan, geef ik jullie een kort overzicht van de activiteiten die nog volgden. We deden een tochtje met de ini's (12 tot 15 jaar) naar Heist, waar we veel schelpjes geraapt hebben. Na ons eigen Eupen-weekend was er ook een weekendje naar de Hoge Venen samen met de andere JNM-afdelingen. Deze keer hadden we meer geluk en zagen we van heel ver enkele korkippen in een boompje zitten. De tweede dag zat alles echter volledig onder de mist en waaide een gure wind, waardoor de Roessen besloten om vroegtijdig terug te keren.

Zeven dagen later, we zijn dan 29 maart, was de lente eindelijk het land binnen getreden, een mooie welkomer voor onze verrassingsexcursie. De bestemming werd de IJzermonding, voor ons ongekend terrein. Al snel werd duidelijk dat we nog daarheen zullen trekken. Het werd een dagje genieten van de zon en de vele soorten die, na een lange trektocht, net terug waren gekomen uit het zuiden. Zo zorgden de balsende roodborsttapuiten voor heel wat spektakel, maar ook de eerste boerenzwaluw van het nieuwe jaar maakte de hele dag goed. Enkele zwarte roodstaarten zaten weer naar goede gewoonte

knarsend en kwispelend op de paaltjes.

Het West-Vlaams weekend in Diksmuide, het Natuurstudiecongres in de Panne, het paasspel voor de piepers en de Dag van de Aarde sla ik over, hoewel over elk van deze geslaagde activiteiten nog veel te vertellen valt. Toch ben ik nog niet aan het einde van mijn verhaal. Jullie weten wellicht nog dat in het vorige verslag werd gesproken over het volgende afdelingsweekend in de Gulke Putten? Al hakkend, kappend, sleurend en zwetend maakten we gedurende drie dagen de omgeving in en rond Wingene onveilig, dit mede door de aanwezigheid van drie van onze ini's. Op de Dag van de arbeid vertrokken we vol enthousiasme met behulp van de fietsknooppunten (=> www.fietsnet.be) richting de Gulke Putten. Wie fietsen zegt, zegt ook platte banden, en zo geschiedde. Nog maar net waren we vertrokken en we hadden al een platte band. Een beetje later kwamen we toch heelhuids toe in de Gulke Putten, waar

we hartelijk werden ontvangen door Eckhart en Christine, de conservators. In het begin bleken ze ietwat wantrouwig te zijn, aangezien ze om een of andere reden nog nare herinneringen hadden overgehouden aan de Roessen. Een dertigtal jaar geleden moeten onze voorgangers, die ondertussen in Natuurpunt Mandelstreek gesetteld zijn, het immers hebben aangedurfd om de hoge radiomasten te beklimmen. Onze grote interesse en hard labeur stelde hen echter gerust

en het ziet er zelfs naar uit dat weekendjes in de Gulke Putten opnieuw een jaarlijkse traditie zullen worden!

Zo, tot hier mijn verslagje van de voorbije maanden en meteen het laatste voor dit werkjaar. We hebben reeds de plannen opgevat om vanaf september, het begin van ons werkjaar, onze activiteiten telkens aan te kondigen in Door Weer en Wind. Hopelijk wordt dit een zoveelste stimulans om nog meer jong natuurgeweld

naar onze activiteiten te sturen. Nu moet ik me opnieuw focussen op de komende examens om daarna ten volle te kunnen genieten van de vele JNM-zomerkampen die de jnm-ers te wachten staan.

Tot volgend JNM-jaar!

Rust Roest, maar Roessen Rusten Nooit!

Telst & foto's: Tim Vandewiele

Vogeltocht Veerse meer (zondag 22 februari)

Om 7 uur vertrok een volgeladen bus richting Veere. 43 enthousiastelingen waren op het appel. De reis verliep vlot en via de tunnel onder de Westerschelde bereikten we de omgeving van Goes. We maakten er naar gewoonte onze eerste wandeling langs de Lange Schenge. We kregen meerkoeten, tafeleenden, kuifeenden en wintertalingen in de kijker. In de weiden huppelden haasjes.

Het weer bleef bewolkt maar stilaan liet de zon zich zien.

Tijdens de wandeling langs het Veerse meer was de belichting uitstekend! Op het woelige water dobberden vele kraakeenden en brilduikers.

De picknick liet zich smaken in het restaurant "het Kraaienest" met zicht op middelste zaagbekken en dodaarsjes.

Bij Brouwersdam lieten zeehondjes hun schattige, nieuwsgierige snoetjes bewonderen.

Op zee werden er parelduikers gesignaleerd. Op de dijk en helemaal niet schuw, trippelden steenlopers en scholeksters op zoek naar iets eetbaars.

Vervolgens maakten we een wandeling in het gebied van plan tureluur. Daar valt altijd van alles te beleven. De brandganzen waren er nog. Straks vertrekken ze terug naar het hoge noorden. Alle eendensoorten werden gedetermineerd. Kluten en wulpen waren aan het fourageren. Koppeltjes nonnetjes verdwenen af en

toe onder water. Tussen de brandganzen, troffen we ook nog een slechtvalk aan.

We sloten de dag in schoonheid af in het natuurgebied rond de "Plompe Toren".

Zoals gewoonlijk werd er een velduil en enkele reetjes gespot.

Ria

HOUT - TRIPLEX - ISOLATIE
DECORATIEVE PLATEN - OSB - DEUREN

BVBA
HOUTHANDEL CARPENTIER

Gitsbergstraat 53
8830 GITS-HOOGLEDE
TEL 051 - 20 20 04
FAX 051 - 24 59 52

Millesteenstraat 65, 8890 Dadizele
tel. 056 50 93 58 - fax 056 50 47 13
defieuwdruk@skynet.be

VLAAMSE ARDENNENDAG

Conservator Laurent Flostroy van het reservaatje Munkbosbeekvallei in Beerlegem gaf ons heel wat deskundige uitleg over bomen en bosbeheer.

Wist je dat de Vlaamse Ardennen één van de zeldzame streken is waar er nog actief aan de eeuwenoude traditie van hakhoutbeheer gedaan wordt? Vooral **haagbeuk** (in de houtwallen) en **es** (in het bos) zijn hier zeer geliefd als hakhoutsoorten. Essenstoven kunnen honderden jaren oud worden met een diameter van ettelijke meters. Deze stoven ontstaan door het regelmatig (om de 7 à 15 jaar) afzetten (= afzagen tot bijna op de bodem) van de boomstammen. Deze vorm van bosbeheer wil men hier terugkrijgen. Hiervoor moeten wel nog heel wat, onder-tussen kaprijpe, populieren geoogst worden. Wegens de kwetsbare bodem worden paarden gebruikt om ze uit het bos te slepen.

Wist je dat er nog maar zeer weinig oorspronkelijk genetisch materiaal van onze bomen en struiken in Vlaanderen overblijft? Dit komt omdat er veel plantgoed uit goedkope buitenlandse kwekerijen komt (veelal uit Oost-Europa). Dit heeft ook nadelige gevolgen voor de biodiversiteit. Allochtone bomen herbergen minder soorten insecten en bomen uit de continentale klimaatzone zijn minder bestand tegen onze marieteme schimmelsoorten. We moeten dus bijvoorbeeld alleen al daarom oude houtkanten koesteren.

Tekst en foto's: Philippe

Colofon

Bestuur Mandelstreek:

intermitter: Piet Desmet - 051 225 852 - natuur.mandelstreek@gmail.com
afzager/coördinator: Wim Marichal - 0476 307 762 - wim.marichal@telenet.be
secretaris: Philippe Deprez - 050 347 824 - philippe.deprez@telenet.be
president/voorzitter: Johan Floouvier - 051 226 678 - johan.floouvier@gmail.com
redacteur: Koen Maes - 051 727 001 - koenmaes_@hotmail.com
maatschappij: Willy De Ruyter - 051 697 796 - willy.de.ruyter@telenet.be
communicatie: Peter Hansson - 051 203 063 - peter.hansson@skynet.be
bestuur:
Cien De Roo - 051 502 546 - barth.verhaeghe@telenet.be
Johan Hanssens - 051 309 199 - johanhanssens@fullal.be
Koen Vandepore - 051 727 257 - vandepore.koen@skynet.be
Ria Wyffels - 050 211 392 - riawyffels@yahoo.com

administratiegroep: Ludo Momereency - 051 225 280 - ludo.momereency@telenet.be
coördinator De Kleinsche: Piet Desmet
afzager: Philippe Deprez
leraar: Johan D'haenen - 0485 953 435 - johan.dhaenen@howest.be

Bestuur kern De Reiger:

intermitter: Jess-Pierre Vandamme - 051 771 213 - jesspiervandamme@skynet.be
secretaris: Mathieu Foeë - 051 770 061 - mathieu.foe@lin.vlaanderen.be
bestuur:
Filip Cardoen - 051 770 159 - info@filipcarden.be
Bart Debaes - 051 229 088 - bdebaes@yahoo.com
Peter Goossens - 051 249 448
Peter Donck - 0497 450 811 - peterdonck@telenet.be

Beleidscommissie van Natuurpunt Mandelstreek:

979-9627307-62 p/a Klokketorenstraat 93, 8800 Roeselare
vergaderingslokaal: Café Floris - Bruggestenenweg 354, 8800 Roeselare 051-244724
Website: www.natuurpunt.be/mandelstreek
Lidmaatschap van Natuurpunt voor het ganse gezin = €80
(tijdschriften DWW 4x en Natuurblad 4x) op rekening 230-0044233-21 van Natuurpunt vzw - Cassiestraat 11, 2800 Mechelen
Extra tijdschriften:
Natuurfocus (4x) en Natuurocielus (4x) - elk €5,- of samen €4,5
Leden van andere Natuurpuntafdelingen kunnen "Door Weer en Wind" ontvangen doororting van € op - 979-9627307-62

Nestkasten: kleine holen/moders voor €9 (zelfbouwpakket €5)
leermutternkast voor €2,50
mussenhoel voor €0

Voedertafels: vrijeaand/hangend voor €5
muurmodel voor €

De vermelde bedragen zijn ledenprijzen

Info: Ludo Momereency - 051 225 280 - ludo.momereency@telenet.be

VogelOpvangCentrum

Bulskampveld 8, 8750 Boernem - 050790 959

Giften voor Mandelstreek

(vanaf €0 in of fiscaal attest):
rechtstreeks te storten op rekening 293-0212075-88 van Natuurpunt Debeert vzw, met vermelding "Reservatenfonds 3576, Mandelstreek"

Giften voor Vogelwerkgroep Mandelstreek

(vanaf €0 in of fiscaal attest):
rechtstreeks te storten op rekening 230-0524745-92 van Natuurpunt Studie vzw, met vermelding "VWG Mandelstreek - project 2423"

Werken mee aan dit nummer:

Brigitte Cumber, Philippe Deprez, Cien De Roo, Piet Desmet, Johan D'haenen, Ria Gosquière, Peter Hansson, Caroline Jansen, Koen Maes, Wim Marichal, Jacques Vanderhaeghe, Tim Vanderviele, Sigrid Verhaeghe, Ria Wyffels.
Foto's over: bomen: Freddy Delforce - onder: Peter Hansson

De teksten voor het volgende nummer graag binnen bij de redactie tegen 1 augustus

Dit tijdschrift is gedrukt op gerecycleerd papier

Personalia

We betuigen onze innige deelneming bij het overlijden van Ivan Cloostermans, schoonzoon van Jacques Vanderhaeghe, op woensdag 18 maart 2009.

uw appetijtje voor de dorst

Spaarbank
Verzekeringen
Leningen
Beleggingen

KANTOOR BABYLON - CBFA 26672
Westlaan 145, 8800 Roeselare, 051 25 10 10

MARIANNE DEPRAETERE - CBFA 48078
Beversesteerweg 363, 8800 Roeselare, 051 20 50 94

LIEVEN MESSEYNE - CBFA 27155
Leenbosstraat 16, 8830 Gits, 051 20 10 88
Ieperstraat 768, 8830 Hooglede, 051 24 45 52

KANTOOR VANHAECKE - CBFA 61160
Rumbeeksestweg 464, 8800 Rumbeke, 051 24 46 53

RUDI VERHOEST - CBFA 46891
Noordlaan 9, 8800 Roeselare, 051 24 01 30

ARGENTA SPAARBANK NV - CBFA 27316
Meiboomlaan 5-7-9, 8800 Roeselare, 051 24 28 27

*Altijd
een groen
streepje
voor...*

Grafisch ontwerp
Filip CARDOEN

Filipcarden.be

Rouwcentrum WERBROUCK

**Bruanestraat 27
8800 Roeselare
☎ 051 25 16 35**

www.rouwcentrumwerbrouck.be

TUINAANLEG - TUINONDERHOUD

Beversesteenweg 369 - 8800 Roeselare
tel. : 051 69 00 30 - fax: 051 69 00 31
info@davidtshubert.be - BE 442 678 603

TULIKIVI

100%
ecologisch
verwarmen
slechts 2 u.
stoken voor
24 u. warmte

BROUCKE

 Kachel & SpeksteenCenter
Diksmuide - Roeselarestraat 92
Tielt - Markt 8 - Dostduinkerke - Leopold II laan 28
www.broucke.be - 051/50 00 87

De nr. 1
in W.-VI.
in
**pellet
speksteen
& hout
kachels**

 ecostream

Zonnestroom. Zuiver en zeker.

Zelf elektriciteit produceren is dubbel interessant. U bespaart energie én u verdient er geld mee! Het maakt niet uit of u die energie zelf gebruikt of teruglevert aan het net. Bovendien gaat u efficiënt om met een natuurlijke bron van energie en dat is goed voor iedereen.

Maak daarom elke dag gebruik van de gratis energie van de zon!

Onze specialisten vertellen u graag meer over uw persoonlijke mogelijkheden met zonne-energie. Neem daarom gerust eens vrijblijvend contact met ons op via 050 71 51 01 of kijk op www.ecostream.be.

ONZE MISSIE: EEN DUURZAME ENERGIEVOORZIENING VOOR IEDEREEN

**Kite Petrel,
de nieuwe verrekijker van
Natuurpunt**

10%
korting voor
leden van
natuurpunt

tel: 020 233 01
www.natuurpunt.be

Natuurpunt
Lindendreef 43
3000 Leuven
www.natuurpunt.be
info@natuurpunt.be - 020 47 50 50

By aankoop met
10% korting of 1000€
1 gratis loupe
Bij de aankoop van 1000€ of meer
korting tot 1000€